

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту

(назва факультету / навчально-наукового інституту)

Кафедра Міжнародного менеджменту

(назва кафедри)

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Міжнародний бізнес

Галузь знань

07 Управління та
адміністрування

Спеціальність

торгівля
діяльність»

076 «Підприємництво,
та біржова

Форма навчання: очна (денна)

очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи»

(назва теми)

здобувача : Фоменко Богдана Євгеновича

(ПІБ, підпис)

Науковий керівник:

Бурмака Микола Олексійович

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації

здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: к.е.н., доцент Бурмака М.О.

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

_____ (підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного менеджменту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Міжнародний бізнес»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

07 «Управління та адміністрування»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант) освітньо-професійної програми

О.О. Євдоченко

(підпис)

(ініціали, прізвище)

20__р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

М.О.Бурмака

(підпис)

(ініціали, прізвище)

20__р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Фоменко Богдану Євгеновичу

денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи»

Тему затверджено наказом ректора Університету від " _____ " _____ 20__р .№ _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні засади формування бізнес-середовища в умовах глобалізації
Розділ 2	Компаративний аналіз бізнес-середовища країн Західної Європи
Розділ 3	Перспективи розвитку бізнес-середовища країн Західної Європи в умовах глобальної нестабільності

Об'єкт дослідження:	Об'єктом дослідження є бізнес-середовище країн Західної Європи.
Предмет дослідження:	Предмет дослідження дипломної роботи полягає у розвитку та сучасному стані бізнес-середовища країн Західної Європи.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи заключається у визначенні таких задач, як дослідження сучасної парадигми бізнес-середовища в глобальній економіці, визначення впливу бізнес-середовища на формуванні глобальної конкурентоспроможності країни.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

Дослідити сучасну парадигму бізнес-середовища в глобальній економіці.

Проаналізувати вплив бізнес-середовища на формування глобальної конкурентоспроможності країни.

Розглянути особливості бізнес-середовища країн Західної Європи.

У розділі 2

Аналіз регуляторних компонентів в бізнес-середовищі країн ЄС .

Роль малого та середнього бізнесу у формуванні конкурентоспроможності країн Західної Європи.

Розібрати механізми стимулювання інвестицій і інновацій в економічний розвиток країн Західної Європи.

У розділі 3

Вивчити тригери трансформації бізнес-середовища країн Західної Європи в сучасних умовах.

Розбір напрямів адаптації бізнес-середовища України до сучасних європейських практик

Оцінити розвиток бізнес-середовища країн Західної Європи і України на повоєнному етапі економічного відновлення.

Завдання підготував

науковий керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Завдання одержав здобувач

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 63 сторінок, 5 таблиць, 1 рисунок, список використаних джерел з 40 найменувань, 2 додатки.

Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи.

Об'єкт дослідження – бізнес-середовище країн Західної Європи.

Предмет дослідження – розвиток та сучасний стан бізнес-середовища країн Західної Європи.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – дослідити та охарактеризувати сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- дослідити сучасну парадигму бізнес-середовища в глобальній економіці;
- визначити вплив бізнес-середовища на формування глобальної конкурентоспроможності країни;
- розглянути особливості бізнес-середовища країн Західної Європи;
- провести аналіз регуляторної компоненти в бізнес-середовищі країн ЄС;
- визначити роль малого та середнього бізнесу у формуванні конкурентоспроможності країн Західної Європи;
- дослідити механізми стимулювання інвестицій і інновацій в економічний розвиток країн Західної Європи;
- розглянути тригери трансформації бізнес-середовища країн Західної Європи в сучасних умовах;
- визначити напрями адаптації бізнес-середовища України до сучасних європейських практик;
- розкрити розвиток бізнес-середовища країн Західної Європи і України на повоєнному етапі економічного відновлення.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дослідження корисні для використання у діяльності функціонування українського бізнес-середовища при вивченні функціонування зарубіжного досвіду.

Ключові слова: бізнес-середовище, глобалізація, конкурентоспроможність, інвестиції, інновації, регуляторна політика, малий та середній бізнес.

ВІДГУК

про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес»

Фоменка Б.Є.

на тему: «Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи»

1. Обґрунтування актуальності обраної теми, витриманість логічного ланцюга тема-об'єкт-предмет-мета-завдання-висновки, відповідність побудови роботи її назві, взаємозв'язок назв розділів та підрозділів (0-10 балів):

Актуальність теми обумовлюється євроінтеграційною перспективою України, у рамках якої розширюється співпраця між європейськими та українськими компаніями та їхнім менеджментом. Не менш важливою постає необхідність розуміння українськими менеджерами специфіки ведення бізнесу в країнах-членах ЄС та його ефективне використання у власній управлінській практиці. У процесі ділового співробітництва між європейськими та українськими компаніями все більшого значення набуває знання сучасного бізнес-середовища країн-членів ЄС, у тому числі, країн Західної Європи, де розташовані штаб-квартири основних європейських партнерів. Такий досвід здатний забезпечити найвищий рівень ефективності та міжнародної конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу, а також захист інтересів акціонерів і третіх сторін. Дослідження теоретико-практичних засад розвитку об'єкту дослідження з визначенням перспектив подальшої адаптації бізнес-середовища України до сучасних європейських практик безумовно надає цій роботі своєчасності. Тема роботи логічно обумовили об'єкт і предмет дослідження, визначили мету роботи і сформулювали завдання задля її досягнення, що дало змогу сформулювати об'єктивні висновки. Структура роботи відповідає назві і відображає логічний взаємозв'язок назв розділів і підрозділів. (10 балів).

2. Рівень аналізу та повноти розгляду теоретичних концепцій, понятійного апарату досліджуваної предметної галузі; якість аналізу бібліографічних джерел; достатність глибини теоретичних досліджень за темою; цінність теоретичних висновків (0-10 балів):

Автором у цілому методологічно грамотно розглянуто сучасну парадигму бізнес-середовища в глобальній економіці, а також досліджено вплив бізнес-середовища на формування глобальної конкурентоспроможності країни з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів впливу з акцентом на показниках легкості ведення бізнесу в країні. На цій основі проаналізовано особливості бізнес-середовища країн Західної Європи, ключовою з яких є інноваційність цього середовища. Дослідження проведено з достатньою проробкою використаних бібліографічних джерел. Теоретичні висновки полягають у тому, що конкурентоспроможність та процвітання Західної Європи забезпечується діяльністю МСП, що є також важливим для промислових екосистем, економічного і технологічного суверенітету та стійкості до зовнішніх шоків. Крім того, нематеріальні інвестиції є досить вагомим внеском у сучасний інноваційний розвиток Західної Європи, оскільки вони стимулюють розвиток самих підприємств, тим самим посилюючи їх конкурентоспроможність. (7 балів).

3. Якість та глибина проведених аналітичних досліджень, застосування аналітичних розрахунків, якісного та кількісного аналізу, відповідність методів і засобів досліджень меті й завданням дослідження, коректність інтерпретації результатів дослідження (0-15 балів):

У роботі проведено аналіз регуляторної компоненти бізнес-середовища країн ЄС в рамках здійснюваної європейської регуляторної політики, яка спрямована на малий та середній бізнес. Головна увага в дослідженні приділена аналізу ролі МСП у формуванні конкурентоспроможності країн Західної Європи. Відзначено, що важливою особливістю функціонування МСП є їхня інвестиційна активність і сприятливі умови доступу до зовнішнього фінансування. При цьому, акцент робиться на інвестиціях в нематеріальні

активи, які закладають основу конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу країн ЄС. Зазначений аналіз підтверджує відповідність дослідження поставленим завданням роботи. (15) балів).

4. Оцінка результатів досліджень; обґрунтування напрямів, наявність альтернативних підходів до вирішення досліджуваної проблеми, можливість впровадження результатів дослідження, рівень обґрунтування запропонованих рішень (0-15 балів):

У роботі розглянуто проблеми функціонування сучасного бізнес-середовища країн Західної Європи в умовах глобальної економічної нестабільності, спричиненої Пандемією і повномасштабним вторгненням в Україну. Зазначені проблеми, розглянуті на прикладі Німеччині, однієї з розвинених країн Західної Європи, вимагають прийняття низки урядових рішень для їх розв'язання. З урахуванням цих обставин, автором розроблені пропозиції щодо трансформації бізнес-середовища країн ЄС та адаптації бізнес-середовища України до передових європейських практик на повоєнному етапі економічного зростання. Запропоновані заходи є обґрунтованими і корелюють з міжнародними документами у цій сфері. (13 балів).

5. Чіткість, обґрунтованість, практичне значення, можливість реалізації висновків (0-10 бал.):

Робота є грамотною і чітко викладеною за змістом, висновки логічно обумовлені і обґрунтовані, має практичне значення і можливість конкретної практичної реалізації. (10 балів).

6. Оформлення роботи та дотримання графіку виконання КБР (0-10 балів):

Робота правильно оформлена з урахуванням встановлених вимог і виконана з дотриманням графіку виконання КБР. (10 балів).

7. Позитивні сторони роботи:

Полягають у формуванні напрямів реформування бізнес-середовища України на засадах глобальної конкурентоспроможності, адаптивності, інноваційності, ефективного використання регуляторного впливу і виробленні на цій основі пропозицій щодо його подальшого розвитку з урахуванням європейського досвіду.

8. Недоліки роботи:

Практично відсутні.

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи (0-70 балів): 65 балів.

Допущення КБР до захисту перед ЕК: Допущена.

Науковий керівник:

Завідувач кафедри міжнародного менеджменту, к.е.н., доцент **Микола Бурмака**

“ ___ ” _____ 2024р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	6
1.1 Сучасна парадигма бізнес-середовища в глобальній економіці	6
1.2 Вплив бізнес-середовища на формування глобальної конкурентоспроможності країни.....	9
1.3 Особливості бізнес-середовища країн Західної Європи	15
РОЗДІЛ 2. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ	22
2.1 Аналіз регуляторних компонентів в бізнес-середовищі країн ЄС	22
2.2 Роль малого та середнього бізнесу у формуванні конкурентоспроможності країн Західної Європи.....	25
2.3 Механізми стимулювання інвестицій і інновацій в економічний розвиток країн Західної Європи.....	32
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	39
3.1 Тригери трансформації бізнес-середовища країн Західної Європи в сучасних умовах.....	39
3.2 Напрями адаптації бізнес-середовища України до сучасних європейських практик.....	44
3.3 Розвиток бізнес-середовища країн Західної Європи і України на повоєнному етапі економічного відновлення	50
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ВСТУП

Актуальність теми. Гармонійний розвиток держави потребує одночасного задоволення матеріальних і духовних проблем населення, які постійно змінюються за законом зростання потреб. Крім того, для сталого розвитку країни необхідно забезпечити високоефективне використання наявних ресурсів, а також збереження, відтворення та захист навколишнього середовища. Усе це неможливо досягти без відповідних фінансових ресурсів. Тому розвиток конкурентоспроможної економіки є одним із найважливіших завдань держави. Передумовою підвищення ефективності та стабільності економіки та використання позитивного бізнес-потенціалу є створення сприятливого бізнес-середовища.

Здійснення успішної господарської діяльності потребує усвідомлення та чіткого визначення власниками та керівниками підприємств структури свого внутрішнього та зовнішнього середовища. Недосконале знання складу, параметрів та особливостей функціонування бізнес-середовища призводить до зниження ефективності, обмеження реалізації потенціалу і навіть закриття підприємств. Це питання є особливо важливим для нових компаній, створених у високотехнологічних галузях у країнах з розвинутою ринковою економікою, оскільки, за статистикою, лише п'ята частина стартапів працює більше п'яти років.

Актуальність європейських економічних проблем пов'язана з розширенням співпраці між європейськими та українськими компаніями, де вітчизняні менеджери, особливо випускники українських ВНЗ, повинні враховувати різну специфіку своїх європейських партнерів. Не менш важливим є набуття студентами та спеціалістами великого досвіду господарської діяльності компаній країн-членів ЄС та його ефективне використання в практиці управління українськими компаніями. У процесі ділового співробітництва між європейськими та українськими компаніями все

більшого значення набуває врахування особливостей бізнес-культури країн-членів ЄС, де розташовані штаб-квартири європейських партнерів або їхні філії, дочірні підприємства тощо. І, нарешті, українським діловим колам і студентам дуже корисно знати перспективи розвитку європейських компаній, які забезпечують найвищий рівень ефективності та міжнародної конкурентоспроможності, а також захист інтересів акціонерів і третіх сторін.

Мета дослідження – дослідити та охарактеризувати сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи.

Відповідно до поставленої мети, необхідно вирішити ряд **завдань**:

- дослідити сучасну парадигму бізнес-середовища в глобальній економіці;
- визначити вплив бізнес-середовища на формування глобальної конкурентоспроможності країни;
- розглянути особливості бізнес-середовища країн Західної Європи;
- провести аналіз регуляторної компоненти в бізнес-середовищі країн ЄС;
- визначити роль малого та середнього бізнесу у формуванні конкурентоспроможності країн Західної Європи;
- дослідити механізми стимулювання інвестицій і інновацій в економічний розвиток країн Західної Європи;
- розглянути тригери трансформації бізнес-середовища країн Західної Європи в сучасних умовах;
- визначити напрями адаптації бізнес-середовища України до сучасних європейських практик;
- розкрити розвиток бізнес-середовища країн Західної Європи і України на повоєнному етапі економічного відновлення.

Об’єкт дослідження – бізнес-середовище країн Західної Європи.

Предмет дослідження – розвиток та сучасний стан бізнес-середовища країн Західної Європи.

Методологічною основою роботи є сукупність методів наукового пізнання, загальнонаукових положень, методів і прийомів, які використовуються в процесі дослідження. Теоретичною основою роботи стали наукові праці українських та зарубіжних учених у галузі бізнес середовища зарубіжних країн.

Практична значущість отриманих результатів. Отримані результати дослідження корисні для використання у діяльності функціонування українського бізнес-середовища при вивченні функціонування зарубіжного досвіду.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота обумовлена метою та завданнями дослідження, структурно робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний об'єм роботи 55 сторінок машинописного тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

1.1 Сучасна парадигма бізнес-середовища в глобальній економіці

Міжнародні торговельно-економічні відносини є динамічним явищем і тому розвиваються разом із суспільством. Аналіз цього процесу дозволяє виділити низку особливостей, що характеризують сучасний період розвитку. Важливим фактором їх функціонування стають процеси міжнародної інтеграції суб'єктів господарювання.

Перш за все, істотним елементом сучасної глобалізації є участь національних компаній у глобальних виробничих мережах, які поділяють послідовний виробничий процес, раніше зосереджений в одній країні, на окремі сегменти, розташовані на кордонах кордону країни [2, с. 68].

У 21 столітті близько третини світової торгівлі здійснюється через глобальні виробничі мережі. Проте в різних країнах цей процес відбувається з різною інтенсивністю. Це пов'язано з різним функціонуванням національних економік, а саме з різним ступенем лібералізації міжнародної торгівлі.

Більш широка інтеграція підприємств національної економіки у світову виробничу мережу можлива лише за наявності сприятливих рамкових умов, які проявляються у трьох основних напрямках: реалізація передбачуваної, стабільної зовнішньоторговельної та інвестиційної політики; Скасування (або значне зниження) митних платежів на комплектуючі та напівфабрикати; Удосконалення національних і міжнародних транспортних систем.

Проте для повноцінного входження національних компаній української економіки в глобальні виробничі мережі необхідно діяти за правилами, встановленими умовами міжнародної торгівлі. Зокрема це стосується як

податкових заходів, так і існуючих механізмів дотримання економічних правил поведінки.

Другою ознакою сучасного рівня розвитку міжнародних торгово-економічних відносин є збільшення частки послуг у загальному обміні. Це пов'язано зі змінами в технології, структурі попиту та економіці [3, с. 26].

Україна, як країна з ринковою економікою, може отримати значну вигоду від лібералізації торгівлі послугами, особливо в секторах з великою кількістю робочої сили. Це також сприятиме підвищенню конкурентоспроможності інших галузей, які використовують послуги як фактори виробництва. Наприклад, обробна промисловість потребує надійного та економічно ефективного доступу до глобальних телекомунікаційних і транспортних систем для підтримки високого експортного виробництва. Враховуючи існуючу тенденцію швидкого старіння продукції, іноземні покупці повинні бути впевнені в тому, що постачальник поставить необхідний їм товар вчасно. А неефективні транспортні системи можуть завадити вітчизняному виробнику якісно виконувати свої господарські зобов'язання в реалізації міжнародних економічних відносин [3, с. 28].

Сьогодні торгівля в усіх сферах послуг відбувається за правилами міжнародної угоди про усунення бар'єрів у торгівлі послугами (ГАТТ). Він містить положення про преференційний режим і заборону певних обмежень для постачальників. Крім того, визначено наступні види надання послуг:

- транскордонні, коли немає необхідності фізично доводити виробника до споживача;
- перехід від виробника до споживача;
- перенесення виробника на постійне місце (створення філій);
- тимчасові пасажирські перевезення.

Сучасний розвиток міжнародної торгівлі тісно пов'язаний з міжнародним трансфером прав інтелектуальної власності, інтелектуального капіталу компаній, що визначає їхню конкурентоспроможність на світових ринках. В економічній літературі інтелектуальний капітал визначається як

нематеріальні активи, що поділяються на ринкові активи (фірмові найменування товарів і послуг, групи споживачів, повторюваність угод, портфель замовлень, канали збуту, різноманітність контрактів і угод тощо). Людські ресурси (сукупність колективних знань співробітників, їхні творчі та ділові здібності, якості, навички), інфраструктурні ресурси (технології, методи та процеси, включаючи корпоративну культуру, методи оцінки ризиків, методи управління людськими ресурсами, фінансова структура, бази даних, комунікації, методи тощо), а також такий актив, як інтелектуальна власність (ноу-хау, комерційні таємниці, патенти, авторські права, торгові марки та знаки обслуговування тощо) [4, с. 46].

На нашу думку, підприємницьке середовище можна визначити як сукупність факторів, у межах яких здійснюється господарська діяльність з метою отримання прибутку. З точки зору конкретної компанії, бізнес-середовище складається з низки неконтрольованих (зовнішнє середовище) і контрольованих (внутрішнє середовище) факторів, які впливають на її господарську діяльність. Відповідно, зовнішнє середовище для підприємства – це сукупність системоутворюючих факторів: сполучні фактори (обов'язкові параметри середовища), ресурси (засоби забезпечення), процеси (упорядковані дії), суб'єкти (юридичні та фізичні особи). Внутрішнє середовище складається з таких факторів, як: власники компанії (бізнесмени, підприємці, акціонери, інвестори, засновники), комунікаційні фактори (формалізовані та неформальні структуроутворюючі норми, правила, цінності всередині компанії), ресурси (інструменти, які знаходяться під контролем власників), процеси (впорядковані дії всередині компанії, які знаходяться під контролем власників).

Відповідно, при абстрактному дослідженні бізнес-середовища, наприклад, бізнес-середовище регіону, бізнес-середовище регіону, бізнес-середовище ринку, бізнес-середовище галузі, бізнес-середовище країни або середовища компанії на рівні світової економіки доцільно використати його структуру з чотирьох елементів (фактори, зв'язок, ресурси, процеси, суб'єкти)

та визначити їх склад і властивості. І коли дивитися на бізнес-середовище з точки зору окремої компанії, слід розрізняти внутрішнє бізнес-середовище та зовнішнє бізнес-середовище [4, с. 60].

Отже, тому ефективність економіки полягає в тому, щоб створити умови, в яких сотні тисяч підприємців і менеджерів перебувають у постійному творчому пошуку нового. Ефективність форми організації економіки та значущість її порівняльних переваг і недоліків, у свою чергу, значною мірою залежать від особливостей бізнес-середовища. Виникнення нових тенденцій у формуванні постіндустріального суспільства, глобальної конкуренції, інтеграційних процесів економічних, політичних, науково-технічних, соціальних, ресурсних, екологічних та інших аспектів господарювання, а також поглиблення внутрішньоорганізаційних зв'язків сприяють формуванню постіндустріального суспільства. Підприємства та їхні зв'язки із зовнішнім середовищем є об'єктивною основою для класифікації розвитку бізнес-середовища з метою повного врахування об'єктивної різноманітності його характеристик у системі управління соціально-економічним розвитком кожного підприємства та в розробка обґрунтованої державної політики щодо формування бізнес-середовища.

1.2 Вплив бізнес-середовища на формування глобальної конкурентоспроможності країни

Макроекономічне середовище країни відіграє фундаментальну роль у визначенні результатів індивідуальної господарської діяльності в межах її кордонів. Загалом нестабільне макроекономічне середовище призводить до нестабільності прибутків резидентів (фірм і фінансових організацій) і відповідно підвищує їхні ризики.

Повне використання факторів ВВП країни залежить від структури її економіки, природних ресурсів, обсягу капіталу та рівня розвитку фінансової системи. Стан цих елементів визначає можливості їх повного використання, тому в розвитку країни зазвичай помітні циклічні коливання навколо довгострокового тренду, який називається бізнес-циклом. Динаміка зміни ВВП є одним із способів вимірювання економічного ризику країни.

Структура економіки країни свідчить про вразливість до негативних економічних ситуацій та можливу гостроту кризових явищ. Якість економічного менеджменту дає змогу оцінити здатність уряду передбачати несприятливі ситуації та розробляти комплекс контрзаходів. Особливо важливим є перелік і обсяг конкурентоспроможної продукції на світовому ринку. З огляду на універсальний принцип диверсифікації, за інших рівних умов, економіка з широким асортиментом конкурентоспроможної продукції є більш стійкою, ніж економіка з вузьким асортиментом. Крім того, широкий перелік конкурентоспроможних товарів дозволяє такій країні стимулювати внутрішній розвиток за допомогою експортоорієнтованих виробництв, які в даному випадку виступають своєрідним двигуном, покликаним вивести країну з внутрішньоекономічної кризи [8, с. 145].

Конкурентоспроможність є комплексним багатовимірним показником, який набуває ще більш складного змісту в терміні «конкурентоспроможність країни». Зв'язок між економічними показниками та конкурентоспроможністю можна визначити досить легко за наявності повної та неупередженої інформації про стан економіки країни. Важливо також визначити процес взаємовпливу та взаємозалежності таких показників, як конкурентоспроможність країни та якість ведення бізнесу в країні. При цьому надзвичайно важливо розуміти, що будь-яка спроба оцінити конкурентоспроможність країни, тобто провести оціночний аналіз конкурентоспроможності, призводить до усвідомлення того, що це аналіз конкурентоспроможності «господарської сторони», коли «Гра відбувається на своїй території».

Зазвичай основою для розуміння сутності концепції корпоративної конкурентоспроможності вважають дослідження М. Портера, згідно з якими можна оцінювати конкурентоспроможність компаній у межах груп компаній однієї галузі. Продовжуючи думку М. Портера, конкурентоспроможність розглядається на рівні товару, виробника, галузі та країни. Водночас конкурентоспроможність визначається економічними, соціальними та політичними чинниками позиції країни чи виробника на внутрішньому та зовнішньому ринках. Тому конкурентоспроможність країни в загальному вигляді можна визначити як здатність країни виробляти товари та послуги, що відповідають світовим вимогам, в умовах вільної торгівлі [32, с. 152].

Не зводячи конкурентоспроможність країни до простої суми конкурентоспроможності підприємств, конкурентоспроможність країни визначається як здатність долати перешкоди для входу на зовнішній ринок і вести конкурентну боротьбу під впливом економічних, соціально-демографічних, політичних та екологічних факторів. Конкурентоспроможність національної економіки в рамках формування стратегічної політики економічного розвитку трактується як міра здатності країни в умовах вільного та справедливого ринку виробляти товари та послуги, що відповідають вимогам світових ринків, водночас збереження або збільшення реальних доходів своїх громадян; як здатність країни створювати внутрішні та зовнішні умови, що дозволяють підприємствам виробляти товари та послуги, що витримують випробування міжнародних ринків, і стабільно збільшувати населення, доходи та якість життя; як стан суспільних відносин у державі, створити умови для стабільного підвищення ефективності національного виробництва, адаптованого до змін у світовій економіці та внутрішнього попиту на основі виявлення національних конкурентних переваг та досягнення кращих соціально-економічних параметрів ніж у конкурентів. Тобто конкурентоспроможність країни – це її здатність забезпечувати стійке економічне зростання. На міжнародному ринку загострення конкуренції за збут продукції змушує країни постійно шукати

нові можливості та резерви для збуту своєї продукції, удосконалюючи технологію виробництва якісних товарів і тим самим підвищуючи свою конкурентоспроможність для досягнення вигоди та пожвавлення економічного розвитку [24, с. 47].

Експерти Всесвітнього економічного форуму також наголошують на здатності конкурентоспроможної економіки запропонувати своїм громадянам можливість отримувати більший дохід. Водночас конкурентоспроможність країни визначається комплексом інституцій, політики та факторів, які визначають рівень продуктивності країни. Останній показник впливає на рівень життя населення (чим вища продуктивність, тим вищий рівень життя) і визначає прибутковість інвестицій в економіку конкретної країни. Таким чином, економіка, яка пропонує відносно швидше зростання в середньостроковій і довгостроковій перспективі, може вважатися більш конкурентоспроможною. Водночас про потенціал зростання свідчить прибутковість інвестицій. Цей фактор, у свою чергу, визначається продуктивністю країни.

Розглянемо рейтинг країн світу за індексом бізнес-середовища та глобалізації, таблиця 1.1.

Таблиця 1.1 – Розглянемо рейтинг країн світу за індексом бізнес-середовища та глобалізації

№	Країна	Рейтингове місце	Країна	Рейтингове місце
1	Швейцарія	1	Фінляндія	9
2	Нідерланди	2	Португалія	14
3	Великобританія	5	ОАЕ	42
4	Німеччина	6	Україна	44
5	Франція	10	Йорданія	45

Джерело: [40]

У таблиці 1.2 розглянемо рейтинг країн світу за легкістю ведення бізнесу.

Таблиця 1.2 – Рейтинг країн світу за легкістю ведення бізнесу

№	Країна	Рейтингове місце	Країна	Рейтингове місце
1	Швейцарія	5	Фінляндія	11
2	Нідерланди	6	Португалія	14
3	Великобританія	8	ОАЕ	52
4	Німеччина	9	Україна	64
5	Франція	16	Йорданія	85

Джерело: [40]

Загалом, враховуючи всі існуючі визначення, конкурентоспроможність країни дозволяє об'єктивно відповісти на питання, чи здатна країна зайняти свою ринкову нішу у світовій економіці та використовувати існуючі та потенційні конкурентні переваги для збереження займаної позиції. заснований виключно на правилах чесної гри. При цьому особливого значення набуває розробка системи оцінки, яка б включала набір параметрів та показників, які б дозволяли охарактеризувати складові елементи конкурентоспроможності країни в цілому та її регіонів зокрема [10, с. 52].

Критерієм оцінки ефективності економічного розвитку є відповідні рейтинги, одним із яких є рівень міжнародної конкурентоспроможності країни. Для оцінки конкурентоспроможності національної економіки зазвичай використовують два показники:

1. GCI (Global Competitiveness Index) – індекс глобальної конкурентоспроможності, який оцінює перспективи економічного зростання за 5-8 років і визначає здатність національної економіки досягати стабільного розвитку за певними параметрами.

2. EDB (Ease of Doing Business Index) – Індекс легкості ведення бізнесу. Він характеризує показники економіки тих країн, уряди яких створили ефективне регуляторне середовище для компаній, не порушуючи їхніх

інтересів, водночас захищаючи важливі громадські інтереси. Таким чином, країни, які займають високі позиції в рейтингах легкості ведення бізнесу, є більш конкурентоспроможними за низкою проаналізованих базових показників.

З усіх інститутів, наявних у розвинених капіталістичних країнах і слабо розвинених у постсоціалістичних країнах з перехідною економікою, інститут конкуренції є одним із найважливіших. Для нівелювання базового чинника формування конкурентоспроможної економіки країни конче необхідний ефективно функціонуючий конкурентний інститут. Конкурентоспроможний інститут має формуватися та розгортатися на двох принципах: проектному та самоорганізаційному. При цьому основним завданням є створення конкурентного механізму визначення ефективності використання обмежених суспільних (національних) ресурсів приватними та корпоративними суб'єктами економіки. Для цього конкурсна установа повинна мати можливість заохочувати та контролювати мінімальний і максимальний рівні внутрішньої конкуренції та координувати відповідний рівень конкуренції в кількох вимірах [33, с. 19]:

- 1) всередині галузі;
- 2) між галузями;
- 3) між агрегованими бізнес-станами: великий, середній, малий;
- 4) між сектором реальної економіки та фіктивним (фінансовим) сектором;
- 5) між вітчизняними компаніями та суб'єктами господарювання, пов'язаними з іноземними резидентами.

Для об'єктивної оцінки конкурентоспроможності національної економіки на всіх зазначених вище рівнях видається необхідним і перспективним створення системи комплексної оцінки внутрішньої конкурентоспроможності та якості бізнесу національних підприємств та вітчизняних інвесторів і координаторів господарської діяльності в межах рамки статистичних досліджень. Залучення експертів різного рівня до

формування такої системи показників дасть змогу врахувати особливості сприйняття поняття конкурентоспроможності національної економіки з позицій усіх зацікавлених в економічному розвитку сторін та сприятиме до встановлення взаємозв'язку особистих і суспільних (національних) інтересів.

Найважливішим шляхом виведення національної економіки, її складових і суб'єктів на новий рівень ефективності та самоорганізації є формування нового відтворювального змісту вітчизняного бізнесу, створення умов для формування нового відтворювального механізму всередині країни. рамки ринкової конкуренції, підприємницької діяльності та зацікавленості суспільства у використанні підприємцями «обмежених державних ресурсів» мають бути гармонізовані. Для досягнення поставленої мети модель відтворення конкурентоспроможності національної економіки повинна включати конкуренцію двічі (у формі подвійного повторного входу діяльності зв'язку) [34, с. 8]:

- 1) інституційний;
- 2) на рівні механізмів і змісту функціонування ринку.

Конкуренція визначає первинну якість бізнесу, співконкуренція опосередковано формує цивілізаційний темп розвитку сучасної ринкової економіки, шукає нові фронти цивілізаційного вдосконалення і тим самим визначає вищий другий рівень якості бізнесу.

Опосередковано якість бізнес-системи відображає ряд показників:

- 1) співвідношення традиційно прибуткової складової бізнес-системи з інноваційною та науково-інвестиційною складовою;
 - 2) внесок системи підприємства у збільшення місткості внутрішнього ринку;
 - 3) здатність продуктів бізнес-системи долати бар'єри для проникнення на зовнішні ринки;
 - 4) соціальні переваги продукції та функціонування бізнес-системи.
- Якість підприємств як сукупності агрегованих у середовищі бізнес-систем, що забезпечують відтворювальну роль ринкового механізму в регулюванні

розвитку національної економіки, рефлекторно залежить від якості інститутів, що підтримують ринкову інфраструктуру, і від якості державні установи. Тому якість підприємств, конкурентоспроможність економіки країни та якість інституцій країни мають бути змінені одночасно. Така одночасна зміна може бути досягнута лише шляхом революційної зміни менталітету підприємців, державних службовців, економічних службовців і державних службовців шляхом посилення взаємних претензій усіх цих груп економічних акторів між собою [28, с. 31].

Таким чином, конкурентоспроможність економіки є результатом: конкурентних переваг товарів; конкурентоспроможність потоків товарів і послуг, які виробляє економіка; Конкурентоспроможність вітчизняних компаній і корпорацій, конкурентоспроможність галузей і перспективи секторів економіки; якість механізмів ринкової оцінки та регулювання ефективності господарської діяльності; конкурентоспроможність держави. Така взаємозалежність не заперечує певної комунікативної автономності автопоезис держави та автопоезис національної економіки, а лише підкреслює, що це два взаємозалежні канали цивілізаційного прогресу країни, головним завданням якого є зусилля економіки, держави і суспільства, побудувати композицію технологічних систем, що відповідає викликам цивілізації.

1.3. Особливості бізнес-середовища країн Західної Європи

Починаючи з середньовіччя, країни Західної Європи випереджали більшість своїх сусідів як за інноваційністю технологій, так і за потужністю. Цьому сприяло багато факторів, таких як клімат, зовнішнє середовище, наявність ресурсів тощо. Але сучасна історія домінування та стабільності Західної Європи починається після закінчення Другої світової війни.

Загалом дані свідчать про те, що європейське економічне зростання в ці роки було прискорене лібералізацією торгівлі, що призвело до вищих довгострокових рівнів доходу. Відправною точкою став Європейський платіжний союз, який виник із плану Маршалла. Створення Європейського економічного співтовариства та Європейської угоди про вільну торгівлю значно збільшили обсяги торгівлі. Європейська інтеграція стала кроком до більшої лібералізації торгівлі через її неперевершений ефект і ефект доміно.

Вимірювання когнітивних здібностей, засноване на результатах тесту, сильно корелює з економічним зростанням, і вражає, що навіть найкращі західноєвропейські країни значно відстають у цьому відношенні від Японії та Південної Кореї. Цей розрив у когнітивних навичках пояснюється тим, як навчають у школах і як організована система, а не витратами на освіту. У США не особливо добре зі шкільною системою, але рівень вищої освіти набагато вищий, ніж європейські країни, які в цілому майже наздогнали своїх азійських суперників, але в деяких аспектах значно відстають від західноєвропейських країн. Через вседозвільну систему освіти конкуренція в багатьох західноєвропейських країнах була набагато слабшою, ніж у США.

Фундаментальне значення інновацій для розвитку та конкурентоспроможності економіки сьогодні є беззаперечним. У Європейському Союзі здатність до інновацій розглядається як необхідна передумова для майбутнього розвитку спільноти. Ця перспектива набула помітного значення в ключових документах розвитку, включаючи Лісабонську стратегію (2000–2010) і стратегію розвитку Європейського Союзу «Європа 2020».

Головною метою Лісабонської стратегії, прийнятої на Європейській раді в Лісабоні в 2000 році, було створення в Європейському Союзі найбільш конкурентоспроможної та динамічно розвиваючої економіки у світі, заснованої на знаннях і можливостях, щоб безперервно розвиватися та створювати більше та кращих робочих місць. одночасно забезпечуючи якомога більшу соціальну згуртованість. Лісабонська стратегія вимагала

започаткування послідовної діяльності в багатьох сферах, включаючи освіту, наукові дослідження, державне фінансування, створення інформаційного суспільства або закладення основ нової економіки, заснованої на знаннях і сучасних технологіях. Лісабонська стратегія базувалася на припущенні, що країни Західної Європи якнайкраще використають науково-дослідний потенціал Співтовариства. Це має стати поштовхом для їх економіки [4, с. 60].

Незважаючи на труднощі в реалізації режиму Лісабонської стратегії, країни Західної Європи сповнені рішучості дотримуватися її керівних принципів. Багато що поставлено на карту для посилення економічної конкуренції з найбільш швидкозростаючими та технологічно розвиненими країнами світу, такими як Сполучені Штати Америки, Японія, Південна Корея та Китай. Впровадження керівних принципів, що містяться в стратегіях розвитку, і тим самим побудова сучасної, інноваційної та конкурентоспроможної економіки в Європі матиме вплив як на європейські країни, так і на Співтовариство в цілому. Одним із ключових факторів розвитку, якому країни Західної Європи приділяють особливу увагу, є здатність до інновацій, у якій вони поки що програють технологічним державам, таким як Сполучені Штати Америки чи Японія [16, с. 4].

У Західній Європі є численні вузькоспеціалізовані компанії (переважно малі та середні), але вони, як правило, не розвиваються у великі компанії, які можуть стати серйозними гравцями на світових ринках у певних галузях. У деяких секторах, таких як телекомунікації, впровадження інновацій швидко приносить переваги, яких ми не бачимо настільки ж, коли впроваджуємо інновації в інших секторах економіки. Компанії, що працюють на ринку західноєвропейських країн, досі мають проблеми з пошуком висококваліфікованих працівників, без яких неможливо побудувати сучасну та інноваційну економіку. Згідно з прогнозом Європейської комісії, негативні демографічні зміни, що призводять до старіння європейських суспільств, призведуть до скорочення кількості людей працездатного віку на 6,8% до

2030 року. Це погіршить ситуацію на ринку праці, особливо висококваліфікованих працівників. За даними Єврокомісії, витрати на дослідження та розробки в країнах Західної Європи все ще занадто низькі. І в цьому плані країни Західної Європи поступаються деяким високорозвинутим країнам [35, с. 117].

За останні кілька років кількість компаній, відкритих у країнах ЄС, значно зросла. Це пов'язано з бажанням працювати та вести бізнес в економічно стабільній та престижній юрисдикції з виходом на міжнародний ринок, з можливістю мінімізації податків та отримання посвідки на довгострокове проживання для всієї родини через бізнес-імміграцію.

Реєстрація компанії в ЄС у 2024 році буде вигідна як великим компаніям, так і приватним підприємцям, які хочуть оптимізувати витрати на ведення бізнесу.

Розглянемо особливості бізнес-середовища країн Західної Європи, таблиця 1.3.

Таблиця 1.3 – Особливості бізнес-середовища країн Західної Європи

№	Умова	Характеристика
1	Стабільний юридичний захист	Компанії, зареєстровані в країнах ЗЄ, працюють в атмосфері позитивної ділової репутації за підтримки держави. Також у багатьох країнах Європи діють спеціальні субсидії, податкові знижки та програми для розвитку малого та середнього бізнесу.
2	Податкове навантаження	Створення правильної корпоративної структури в конкретній країні може заощадити вам і вашій компанії гроші. Адже важливо оптимізувати податкове навантаження та зменшити суму податків, а не ухилятися від сплати податків.
3	Зареєструйте компанію та відкрийте банківський рахунок у Європі	Давно відомо, що вимоги та порядок відкриття рахунків у європейських банках з кожним роком стають жорсткішими. А відкрити банківський рахунок для офшорної компанії в Європі практично неможливо. Тому, вирішивши зареєструвати компанію в ЄС, ви матимете реальну можливість відкрити банківський рахунок в Італії, Іспанії, Швейцарії, Португалії, Кіпрі, Мальті та інших країнах Європи.

4	Розвиток бізнесу та вихід на міжнародний ринок	Мати власну компанію в ЗЄ – це завжди престижно. Іноземні компанії та контрагенти віддають перевагу співпраці з партнерами з більш розвинених і економічно стабільних країн, які не вважаються офшорами.
5	Доступ до грантів та програм розвитку бізнесу	У багатьох країнах діють спеціальні програми для розвитку стартапів, малого та середнього бізнесу, а також низькі кредитні ставки.
6	Відкрити компанію та отримати посвідку на проживання	Реєстрація компанії є основою бізнес-імміграції до європейських країн. При дотриманні певних правових умов підприємець і його сім'я можуть отримати довгостроковий ВНП і переїхати в обрану країну. Крім того, програми бізнес-імміграції та стартапів часто призводять до отримання громадянства та паспорта країни ЗЄ.

Джерело: [35, с. 28]

Тому, коли ми розглядаємо питання побудови інноваційної та конкурентоспроможної економіки в країнах Західної Європи, ми повинні враховувати той факт, що рівень розвитку та інноваційний потенціал економік кожної країни дуже різний, а витрати на дослідження та розвиток, виділений цими країнами. Дані, опубліковані Всесвітнім економічним форумом, показують, що Швеція, Данія та Фінляндія є найбільш просунутими у впровадженні Лісабонської стратегії та створенні таким чином сучасної та інноваційної економіки. Доповідь Всесвітнього економічного форуму назвала Норвегію, Швецію та Фінляндію країнами з найбільш конкурентоспроможною економікою у всій Західній Європі. Три згадані країни все ще лідирують у Європі в розбудові нової економіки, заснованої на знаннях. Це не випадково. У цих країнах протягом багатьох років реалізується політика, спрямована на підготовку та розвиток сучасного персоналу та розширення масштабів досліджень і розробок. Інноваційно-дружня політика влади Швеції, Данії та Фінляндії призвела до значного підвищення конкурентоспроможності економік цих країн за відносно короткий проміжок часу.

РОЗДІЛ 2

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

2.1. Аналіз регуляторних компонентів в бізнес-середовищі країн ЄС

Саме малі та середні компанії є найбільш динамічними, найшвидше адаптуються до технологічних змін і є рушійною силою для прискореного впровадження інновацій у реальну індустрію. Проте світова глобалізація та міжнародний поділ праці мають недоліки, пов'язані з надмірною залежністю економіки Єврозони від зовнішніх впливів: міжнародної торгівлі, політичної ситуації в інших країнах тощо. Тому країни ЄС переконані, що малі та середні підприємства компанії мають вирішальне значення для їх майбутньої стабільності та економічного розвитку.

Німецька модель передбачає поєднання свободи підприємництва з соціальними зобов'язаннями держави, вона покликана гарантувати кожній людині мінімальний рівень матеріального добробуту та створити умови для розвитку її особистості. Водночас модель передбачає жорсткий контроль за доходами та витратами бюджету.

В Італії Департамент правових та законодавчих питань проводить перевірки якості оцінки регуляторного впливу (оцінки на стадії розробки) та наступні оцінки регуляторних актів. Він може надати негативний висновок держсекретарю при президенті, якщо якість оцінки регуляторного впливу (ОРВ) буде визнано недостатньою та до внесення законопроекту на розгляд Ради. Департамент також затверджує заплановані ODS та консультації, включені до 6-місячних законодавчих програм, пропонує зміни до регуляторної політики, сприяє навчанню, надає технічне керівництво та щорічно звітує перед парламентом про інструменти якості регулювання.

З 2013 року Франція докладаеть значних зусиль для спрощення регуляторної діяльності. Після низки заходів, спрямованих на це, програма 2017 Public Action 2022 визначає спрощення адміністрування як одну з п'яти пріоритетних дій і окреслює завдання для уряду щодо розробки планів спрощення. У 2017 році країна також запровадила регулятивний компенсаційний підхід «один вхід, два ззовні», згідно з яким запровадження одного регуляторного акта має супроводжуватися скасуванням щонайменше двох інших застарілих регуляторних актів.

Отже, регуляторна політика здійснюється з метою зменшення регуляторного навантаження на бізнес, громадян чи державні адміністрації на основі відкритості та прозорості прийняття рішень, а також залучення громадян та зацікавлених сторін до процесу реалізації регуляторної політики.

Законодавство країн ЄС визначає принципи європейської регуляторної політики [36]:

1. Держави зобов'язуються створювати умови для сприяння розвитку малих і середніх підприємств (МСП) з точки зору їх прибутковості: популяризація підприємницької діяльності та самозайнятості серед молоді через систему загальної освіти; державна підтримка передачі сімейного бізнесу спадкоємцям; Зменшення гендерного розриву в економіці та активне залучення до цього процесу іммігрантів через інститути наставництва.

2. Якщо чесний підприємець не зміг запобігти банкрутству своєї компанії, йому слід надати право якомога швидше відновити МСП: сформувати позитивний імідж другого шансу в бізнесі та повідомити громадськості про укладення цю процедуру ліквідації підприємства, якщо банкрутство не мало ознак шахрайства; Перереєстрація МСП повинна передбачати всі інструменти державної підтримки, які надаються новоствореним суб'єктам господарських відносин.

3. Розробка всіх нормативно-правових актів органами державної влади повинна здійснюватися з першочерговою вимогою врахування інтересів МСП: зміни нормативно-правової бази мають відбуватися щорічно у

визначені терміни для полегшення їх моніторингу; усі регуляторні ініціативи мають проходити обов'язкове обговорення з усіма зацікавленими сторонами та «тест SME» для виявлення негативного впливу на них; У разі запровадження непопулярних заходів до малого бізнесу мають бути застосовані пом'якшувальні заходи у вигляді перехідних періодів та звільнення від звітності. максимальне спрощення податкового обліку; збірка пропозицій щодо послаблення адміністративного тиску на МСП з метою максимального скорочення їх витрат.

4. Своєчасне та авторитетне реагування державних регуляторів на потреби та побажання МСП: мінімізація адміністративних зборів за реєстрацію бізнесу та тривалості цього процесу; максимальне скорочення кількості видів діяльності, що потребують погодження та погодження дозвільних документів; Обмеження участі мікропідприємств у наданні статистичної звітності не рідше одного разу на три роки; Управління всією діяльністю МСП має здійснюватися через єдину точку контакту з державними органами та за допомогою електронних засобів зв'язку [36].

5. Сприяти участі МСП у державних закупівлях та повністю адаптувати державну політику до їхніх потреб: вільний доступ до інформації про можливості державних закупівель та прозорість вимог для всіх учасників ринку, які використовують веб-ресурси; широке впровадження онлайн-інструментів для пошуку ділових партнерів та обміну досвідом; Поділ великих замовлень на лоти з можливістю залучення до їх реалізації МСП.

6. Підтримка суб'єктів малого та середнього підприємництва в отриманні зовнішніх джерел фінансування їх господарської діяльності, а також розвиток правового середовища, що дозволяє своєчасно погашати вимоги інших кредиторів суб'єктів малого та середнього бізнесу: функціонування державних цільових фондів підтримки МСП у пріоритетних галузях; Розвиток європейського ринку венчурного капіталу за рахунок пільгового оподаткування прибутку від таких операцій; поширення програм мікрокредитування та створення фінансових інструментів для диверсифікації

ризиків комерційних банків при кредитуванні МСП на базі Європейського інвестиційного банку.

7. Полегшення доступу та можливостей працевлаштування для МСП на європейському внутрішньому ринку товарів і послуг: усунення відмінностей у правах захисту споживачів між країнами; залучення МСП до обговорення стандартів функціонування внутрішнього ринку, а також зниження вартості доступу до цих стандартів для компаній шляхом їх перекладу на всі мови та розміщення на веб-ресурсах та популяризації; Впровадження системи оперативного вирішення проблем на місцях їх виникнення; Надання консультаційних послуг малому та середньому бізнесу, включаючи захист від недобросовісної конкуренції [33, с. 29].

8. Підтримка підвищення кваліфікації працівників малого та середнього підприємництва щодо впровадження нових інноваційних форм господарської діяльності: запровадження Єдиної європейської рамки кваліфікацій (ЄРК) як системи ключових компетентностей для здобуття освіти впродовж життя; Впровадження програми професійної підготовки персоналу «Леонардо да Вінчі».

9. Залучення МСП до вирішення екологічних проблем на сприятливих для них умовах: використання системи екологічного менеджменту в діяльності МСП для досягнення цілей екологічної політики регіонів; Створення фінансових стимулів для впровадження ресурсозберігаючих технологій та розвитку зеленого ринку у вигляді податкових пільг та субсидій.

10. Сприяння економічному зростанню МСП та розширенню ринків збуту продукції: захист прав інтелектуальної власності та забезпечення правил чесної конкуренції; Полегшення доступу до зовнішніх ринків шляхом зменшення адміністративних обмежень; Сприяння обслуговуванню великих компаній для виведення МСП на міжнародні ринки [25, с. 61].

Отже, порівнюючи подібні принципи державного регуляторного управління в Україні, можна сказати, що між ними існує принципова

відмінність. Доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність і прозорість є загальними вимогами, які мають супроводжувати процес прийняття рішень органами державної влади за умови, що влада служить інтересам суспільства та підзвітна йому. Проте, на відміну від країн ЄС, такі принципи не містять конкретної мети, завдань, сфер діяльності та критеріїв відповідальності регуляторів. Це призводить до концентрації ресурсів на процесі прийняття рішень, а не на практичних кроках, які сприяють зростанню ділової активності між суб'єктами господарювання шляхом досягнення конкретних цілей. На нашу думку, такий підхід є хибним і потребує вдосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду.

2.2 Роль малого та середнього бізнесу у формуванні конкурентоспроможності країн Західної Європи

До категорії малих і середніх підприємств (МСП) належать не лише мікропідприємства за кількістю працівників, а й успішні компанії з великою чисельністю працівників. Чіткого визначення МСП немає. Однак, згідно з визначенням Європейської Комісії, МСП – це компанії, які нараховують менше 250 осіб або генерують до 50 мільйонів євро щорічно (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Класифікація Малих-середній підприємств по основним нормам країн Західної Європи [39]

Категорія під-ва	Кількість персоналу	Оборот	Загальний баланс
Середнє підприємництво	До 250 осіб	До 50 млн. Євро	До 43 млн. Євро
Мале підприємництво	До 50 осіб	До 10 млн Євро	До 10 млн Євро
Мікро підприємство	До 10 осіб	До 2 млн Євро	До 2 млн Євро

МСП і створення робочих місць дуже важливі для країн у всьому світі. Але МСП є не лише важливим джерелом зайнятості; Вони також можуть бути джерелом інновацій і продуктивності. Збільшення виробничого потенціалу країни є одним із найважливіших стовпів розвитку [38].

За словами Йозефа Шумпетера, компанія є інноваційною та конкурентоспроможною, коли створює нові комбінації факторів виробництва. Це може бути впровадження нових продуктів або існуючих продуктів кращої якості, впровадження нового методу виробництва, освоєння нових ринків, використання нових джерел або матеріалів або реструктуризація компанії.

Шумпетерівські компанії провокують зміни і таким чином сприяють розвитку продуктивних сил країни. Вони змінюють спосіб конкуренції на ринках і змушують інші компанії адаптуватися або втрачати частку ринку та, зрештою, виходити з ринку. Фірми Шумпетера складають лише невелику частину від загальної кількості фірм. Інші, тобто звичайні компанії, наслідують приклад цих компаній і таким чином також сприяють економічному розвитку. У той же час у Шумпетера також була ідея «творчого руйнування» або того, що креативні компанії призводять до руйнування існуючих структур, включаючи компанії, які не можуть адаптуватися. Шумпетерівська компанія може бути великою або малою; активний або новий.

Очевидно, що не всі МСП є шумпетеріанцями. Особливо в країнах, що розвиваються, багато компаній, якщо не більшість, є малими та середніми підприємствами, які живуть у бідності. Насправді самозайнятість, особливо в неформальному секторі, часто є ознакою відсталості, а не динамізму. «МСП можна розділити на три групи. По-перше, є «шумпетерівські МСП», які впроваджують інновації та створюють щось нове. По-друге, є «звичайні МСП», які здатні адаптуватися до викликів. Ці нормальні МСП переважно реагують на конкурентний тиск, але не змінюють свій бізнес і не впроваджують інновацій. І по-третє, є «бідні МСП», які є результатом

відсутності економічного розвитку в поєднанні з відсутністю можливостей працевлаштування та неадекватними соціальними виплатами. Бідність МСП зазвичай не є інноваційними або їм бракує здатності до інновацій або підвищення продуктивності. Вони часто виживають за рахунок дешевої робочої сили, яка в деяких країнах включає дитячу працю та інші умови експлуатації. Тому вони не сприяють ні економічній, ні соціальній модернізації [38].

Загальновідомим є те, що в кризових ситуаціях кількість малого бізнесу збільшується, оскільки безробітні чи бідні люди змушені робити все, щоб вижити. Велика частка самозайнятих осіб і багато мікропідприємств у неформальному секторі належать до цього типу. За позитивного економічного розвитку ці типи МСП зникають і повинні зникнути, оскільки вони пропонують погані умови праці, власники самоексплуатують або надзвичайно низькі заробітної плати порівняно з національними стандартами оплати праці.

За оцінками, частка нормальних і бідних МСП і стартапів у країнах, що розвиваються, набагато вища, ніж частка тих самих у розвинених країнах, особливо в Західній Європі.

Загалом економічне покращення означає, що інноваційна потужність країни зростає, а середня людина, яка бере участь у виробничому процесі, збільшує свою додану вартість. Рівень життя в країнах, що розвиваються, можна підвищити лише за умови збільшення доданої вартості за годину в країнах, що розвиваються. На основі Шумпетера на рівні компанії виділяють чотири різні типи економічної модернізації: модернізація продуктів (кращі або нові продукти), модернізація процесів (нові технології чи організації), функціональна модернізація (зміщення або розширення позиції у створенні цінності). Ланцюжки до більш кваліфікованих видів діяльності), міжгалузеве вдосконалення (розширення позиції на нові сектори за допомогою використання навичок, отриманих у попередньому секторі). Наприклад, кафе можна модернізувати наступними способами: воно може виробляти смачніші

страви (модернізація продукту), створювати страви з кращими технологіями та краще навченим персоналом (модернізація процесу), створювати свою локацію (функціональне оновлення) або поєднувати бізнес із музикою. і театральні вистави (міжгалузева модернізація) [40].

Відповідно до порядку денного МОП, соціальне покращення має чотири основні виміри: якість праці, соціальне забезпечення, трудові права та соціальний діалог. Він також включає основні трудові стандарти або: ліквідацію всіх форм примусової чи обов'язкової праці, фактичне скасування дитячої праці; Ліквідація дискримінації в галузі праці та професій, свобода асоціацій і право на ведення колективних переговорів. Економічна модернізація покращує умови для соціальної модернізації, але не призводить до цього автоматично: незважаючи на загалом позитивний технологічний розвиток, великий сектор із дуже низькими зарплатами може зберігатися; Дитяча праця може не зникнути, незважаючи на вищі середні доходи; Незважаючи на успішний експорт країни, переважно неформальний сектор може залишитися. У багатьох країнах, особливо серед малих і середніх підприємств, умови праці, права працівників, соціальний діалог тощо не є хорошими та не відповідають загальній тенденції покращення. Соціальна модернізація залучає всі групи суспільства до процесу розвитку та створює простір для всіх людей для накопичення можливостей і покращення їхньої індивідуальної свободи [40].

Соціальна модернізація – це не розкіш, яку може собі дозволити країна, досягнувши розвитку. Економічна модернізація в процесі розвитку є стійкою лише в поєднанні з соціальною модернізацією. Рано чи пізно відсутність соціальної модернізації стає перешкодою для модернізації економіки. Для цього існують аргументи з боку пропозиції та з боку попиту.

Фактори з боку пропозиції, такі як погані умови праці, високий рівень соціальної незахищеності та великий сектор з низькою заробітною платою, перешкоджають достатнім приватним інвестиціям в освіту та охорону здоров'я. Неадекватні умови праці та відносно низькі доходи великих груп

населення знижують мотивацію та продуктивність працівників. І останнє, але не менш важливе: погані умови праці та висока нерівність у доходах можуть призвести до ерозії соціальної єдності та політичних проблем, які шкодять зростанню. Майже всі негативні соціальні показники, такі як злочинність, витрати на захист приватної власності чи поганий стан здоров'я, позитивно пов'язані з нерівністю доходів і нерівним розподілом багатства. Розрив у доходах між бідними та середніми групами суспільства, здається, особливо негативно впливає на стійке зростання [11, с. 48].

З боку попиту висока нерівність і висока невизначеність зменшують споживчий попит. Основний аргумент полягає в тому, що групи з високим доходом мають меншу схильність до споживання, ніж групи з низьким доходом. Проблема загострюється, коли високий рівень невизначеності загалом стимулює великі заощадження та пригнічує споживчий попит. Без достатнього споживчого попиту, на який припадає більшість попиту майже в усіх країнах, загальний попит постраждає та тисне на інвестиційний попит. Без достатнього сукупного попиту неможливий економічний динамізм. Відносно рівномірний розподіл доходів і залучення всіх соціальних груп до економічного прогресу стають передумовою сталого зростання.

Якщо говорити про західноєвропейські МСП, то особлива увага їм приділяється після 1980 року. 1983 рік був оголошений Роком малих, середніх і ремісничих підприємств, запропонована і прийнята трирічна програма.

У 1986 році було призначено Спеціального представника з питань МСП в Європейському Союзі, а в 1990 році XXIII. Було створено Генеральний директорат, який також базувався на статтях 95 (Внутрішній ринок), 152 (Охорона здоров'я) і 147 (Конкуренція) як Розділ XVIII (Інновації та дослідження) Договору про Європейський Союз. Цей орган розробив і впровадив п'ять типів програм. Діяльність Генерального директорату XXIII зосереджена на трьох основних координатах: - конкурентоспроможність і сталий розвиток; Нормативно-правова база; Сприяння розвитку

підприємницького та інноваційного потенціалу. У 1994 році була розроблена «Інтегрована програма для МСП», головною метою якої є вдосконалення методів управління, фінансова підтримка співпраці між МСП, прискорення передачі ноу-хау і, крім того, підвищення прозорості діяльності в рамках рамки МСП Західної Європи. Наразі Європейська комісія керує Генеральним директором з питань підприємництва та промисловості, який відіграє важливу роль у реалізації стратегії «Європа 2030» і відповідає на дві з семи основних ініціатив, таких як: «Промислова політика, адаптована до часу», глобалізації», з роллю покращення бізнес-середовища, особливо для МСП, і підтримки розвитку сильної та сталої промислової бази, яка може конкурувати на глобальному рівні; «Інноваційний союз», який має на меті покращити рамкові умови та доступ до фінансування для досліджень, конкуренції та інновацій, щоб уможливити реалізацію нових ідей щодо продуктів і послуг для економічного зростання та зайнятості [11, с. 48].

Ці дві ініціативи мають вирішальне значення для того, щоб зробити європейську економіку більш конкурентоспроможною та інноваційною, використовувати ресурси ефективніше, а отже, відповідати поточним і майбутнім викликам. Відповідно до положень робочої програми Європейської Комісії, діяльність Генерального директорату з питань підприємництва та промисловості спрямована на конкретизацію та вжиття заходів, які уможливили реалізацію стратегії «Європа 2030» у промисловому та бізнес-секторах.

МСП є основою економіки Західної Європи: вони становлять 99% підприємств, загалом у Західній Європі налічується понад 25 млн малих і середніх підприємств (рис. 2.1).

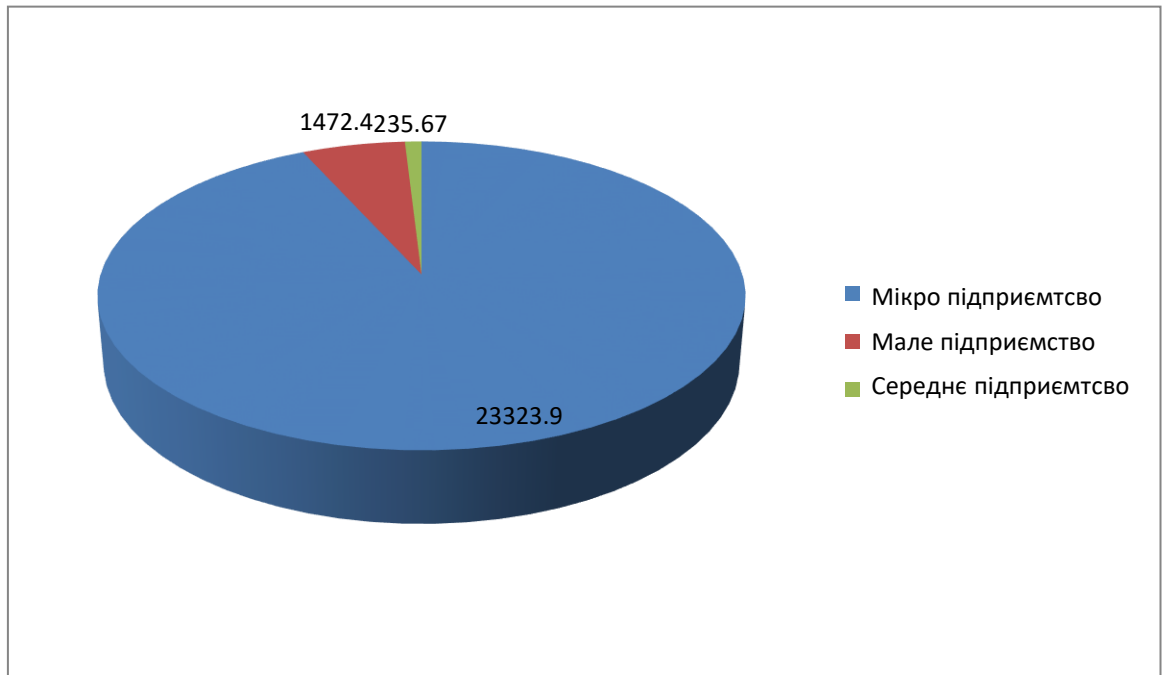

Рисунок 2.1 – Кількість малих та середніх підприємств у країнах Західної Європи, в цілому, за 2023 р.

Джерело: побудовано автором

Деякі пропозиції Комісії спрямовані на покращення доступу МСП до ринків за межами Європи та розширення програми Erasmus для молодих підприємців, яка дозволяє підприємцям-початківцям навчатися у досвідчених бізнесменів з усього світу [39].

Уряди також закликали узгодити Стратегію МСП з Промисловою стратегією, Європейською стратегією даних і Європейською зеленою угодою, щоб активно залучати та підтримувати всі МСП у переході до більш зеленої та цифрової Європи.

Загалом можна сказати, що малий бізнес є важливим для конкурентоспроможності та процвітання Західної Європи, промислових екосистем, економічного та технологічного суверенітету та стійкості до зовнішніх шоків.

2.3. Механізми стимулювання інвестицій і інновацій в економічний розвиток країн Західної Європи

Виходячи з реалій ХХІ століття, країни Західної Європи взяли курс на прискорений розвиток інноваційної економіки. Зміна характеру та значення інновацій в економіці знань, відставання Західної Європи порівняно зі США та Японією в перспективних технологіях, розширення ЄС на схід – усі ці фактори стимулювали розвиток нових напрямків інноваційної стратегії Західної Європи. В інноваційній економіці, окрім технологічних інновацій, все більшого значення набувають організаційні та маркетингові інновації, а дослідження та розробки перестають бути єдиним джерелом інновацій, а залишаються найважливішим. У результаті інституційні перетворення посіли одне з головних місць в інноваційній політиці.

Для досягнення мети переходу країни на інноваційний шлях розвитку необхідно підвищити інноваційну активність національної промисловості, адаптувати науково-дослідний комплекс до умов ринкової економіки та покращити взаємодію громадськості та приватні сектори. Вирішення цих завдань залежить від розробки ефективної науково-технічної, інноваційної та промислової політики. У цьому контексті заслуговує на увагу досвід Європейського Союзу (ЄС) та країн Західної Європи щодо стимулювання інноваційної діяльності [5, с. 127].

Процес об'єднання країн в ЄС супроводжувався формуванням єдиного простору між країнами ЄС, збільшенням обсягів бізнесу, який здійснюють ТНК, вільним рухом капіталу, поглибленням науково-технічних зв'язків і створенням спільні міжнародні організації. Розвиток наукомісткого високотехнологічного виробництва та відкритість економіки якісно змінюють характер ділових відносин між компаніями. Слід зазначити, що науково-технічна політика Європейського Союзу, яка впливає з вищезгаданих Договорів, не обмежується сферою технологічного розвитку. Він охоплює

вирішення проблем, які лише частково і опосередковано можуть бути пов'язані із завданнями зміцнення європейської промисловості, таких як: В. Дослідження в галузі медицини та навколишнього середовища, обмін науковцями. У провідних країнах ЄС існують державні програми фінансування науковців університетів та інститутів для створення власних інноваційних компаній, які виходять за організаційну структуру рідної наукової установи. Цій меті також служить державне фінансування стартап-центрів, які зазвичай створюються при університетах [1, с. 16].

Європейське науково-технічне співробітництво виступає спільним елементом, що в сучасних умовах є характерним для всіх основних напрямів розвитку європейських країн. Наприклад, дедалі очевиднішою стає необхідність інтернаціоналізації фундаментальної науки. Для об'єктивного виходу на якісно новий рівень необхідна більш висока кваліфікація дослідників і дедалі дорожчі засоби наукових досліджень (прилади, обладнання тощо). Вирішення багатьох проблем потребує спільної міжнародної діяльності, яка передбачає проведення відповідних досліджень, використання дорогого обладнання та, загалом, недоступних чи неприйнятних для бюджету окремої країни витрат. Цілі європейського наукового співробітництва також можуть полягати у забезпеченні доступу до міжнародного багатства знань і розв'язанні проблем, які потребують міжнародної координації через їх загальну важливість для окремої групи країн або навіть для всього світу.

Інвестиції у створення знань є одним із ключових факторів довгострокового процвітання та інклюзивного економічного зростання в розвинутих економіках. Очікується, що інновації допоможуть вирішити нагальні суспільні проблеми, зокрема старіння населення, зміну клімату та різноманітні проблеми охорони здоров'я та навколишнього середовища. Необхідно розробити нові продукти, процеси або послуги, які створять нові можливості для зростання для компаній, а також нові вимоги до кваліфікації та можливості працевлаштування для працівників. Інноваційну активність

компаній, як правило, важко виміряти. Однак це можливо, наприклад, на основі щорічного огляду інвестиційного огляду ОІО (EIBIS), опитування з великою кількістю інформації про інвестиції та фінансову діяльність 12 500 компаній. Опитування також охоплює інноваційну діяльність із запитаннями про частку інвестицій у нематеріальні активи, а також рівень витрат на розробку або впровадження нових продуктів, процесів і послуг [3, с. 28].

Результати EIBIS показують, що коли мова йде про нематеріальні активи, виробничі компанії інвестують відносно більше в дослідження та розробки, тоді як сервісні компанії витрачають більшу частку своїх інвестицій на програмне забезпечення та бази даних. Порівняно з малими та середніми підприємствами (МСП), великі компанії, як правило, виділяють більшу частку своїх інвестицій у нематеріальні активи, навіть беручи до уваги галузеву структуру кожної країни. Більш продуктивні компанії та експортери інвестують більше в нематеріальні активи. Це означає, що нематеріальні інвестиції є ключовими для інновацій, продуктивності та економічного зростання. Компанії, які більше інвестують у нематеріальні активи, більше покладаються на внутрішнє фінансування. Вони також, як правило, менш задоволені зовнішніми фінансовими умовами та, швидше за все, мають обмежені фінансові ресурси. Існують значні відмінності в тому, скільки компанії інвестують у розробку або впровадження нових продуктів, процесів і послуг. Високоєфективні компанії та експортери з більшою ймовірністю виведуть нові продукти на світовий ринок, оскільки їм доводиться конкурувати на міжнародних ринках. Рівень інновацій зростає з диверсифікацією фінансових інструментів: компанії, які використовують кілька фінансових інструментів, більш схильні інвестувати в дослідження та розробки нових продуктів, процесів або послуг, ніж компанії, які використовують меншу кількість фінансових інструментів [11, с. 50].

Опитування охоплює чотири різні категорії нематеріальних активів: дослідження та розробки (включаючи придбання інтелектуальної власності); Програмне забезпечення, дані, IT-мережі та роботи веб-сайтів; навчання

працівників; та вдосконалення організації та бізнес-процесів. Існує дві категорії матеріальних активів: земля, будівлі та інфраструктура; а також машини та обладнання. Згідно зі статистичними даними EIBIS, 37% загального обсягу інвестицій нефінансових компаній у Західній Європі припадало на нематеріальні активи, а 63% – на основні засоби. Хоча частка нематеріальних інвестицій залишалася стабільною, витрати на нематеріальні активи зросли разом зі збільшенням загальних корпоративних інвестицій у Західній Європі.

Машини та обладнання становлять майже половину (47%) інвестицій нефінансових компаній Західної Європи. Земля, комерційні будівлі та інфраструктура складають 17% від загального обсягу інвестицій. Програмне забезпечення та бази даних становлять більшість нематеріальних інвестицій, що становить близько 13% від загального обсягу інвестицій, за якими йдуть навчання співробітників (10%), дослідження та розробки (8%) та вдосконалення організаційних і бізнес-процесів (6%).

Різниця в частці нематеріальних інвестицій у Західній Європі становить близько 30-40%. Більше 40% у Данії, Нідерландах та Ірландії [40].

Проте в різних країнах різниця в частці нематеріальних інвестицій визначається не тільки галузевим складом окремих економік держави. Завдяки відносно сприятливому режиму оподаткування та вдосконаленій екосистемі інвестування в нематеріальні активи в цих країнах, більша частка нематеріальних інвестицій може бути здійснена в скандинавських країнах.

Частка нематеріальних інвестицій також різна між галузями: виробничі підприємства інвестують третину своїх коштів у нематеріальні активи, тоді як для компаній сфери послуг ця частка становить 42%. Будівництво є єдиною галуззю, де частка нематеріальних інвестицій помітно впала за останні роки, з 43% від загального обсягу інвестицій до 38%. Інвестиції в програмне забезпечення, дані, IT-мережі та роботу веб-сайтів особливо актуальні для сервісних компаній, оскільки вони дозволяють їм запроваджувати новітні технології та виділятися серед конкурентів. Програмне забезпечення та бази

даних також становлять найбільшу частину нематеріальних інвестицій для виробничих компаній, які зазвичай інвестують менше в нематеріальні активи, ніж компанії в інших галузях.

Компанії-виробники проводять набагато більше досліджень і розробок, ніж інші галузі, причому інвестиції в дослідження і розробки становлять майже 15% від загального обсягу інвестицій. Частка інвестицій у дослідження та розробки у сфері будівництва та інфраструктури становить близько 5% від загального обсягу інвестицій та менше 4% у сфері послуг. У той же час навчання в компанії становить найбільшу частину нематеріальних інвестицій компаній, що може бути пов'язано зі спробою скоротити робочу силу [39].

Хоча рівень інвестицій серед МСП нижчий, вони, як правило, інвестують більшу частку в нематеріальні активи (42%), ніж великі компанії, частка яких становить третину. Найбільші відмінності спостерігаються в інвестиціях у програмне забезпечення та бази даних, а також у навчання працівників. Примітно, що великі компанії та МСП майже порівну інвестують як у дослідження та розробки, так і в організацію та вдосконалення бізнес-процесів. Частка нематеріальних інвестицій не повинна залежати від віку компанії, за винятком дуже молодих компаній (до п'яти років), які зазвичай інвестують більшу частку в машини та обладнання.

Очевидно, що кореляція між нематеріальними активами та результатами діяльності фірми не передбачає причинного зв'язку. Ці факти на рівні фірм узгоджуються з макроекономічною літературою, яка відводить вирішальну роль нематеріальним активам, і особливо дослідженням і розробкам, як джерелу зростання продуктивності праці. Є докази того, що взаємодоповнюваність між сферами інвестування також важлива. Наприклад, компанії, які одночасно інвестують у машини та обладнання та навчання своїх співробітників, прагнуть досягти вищої доданої вартості або більших продажів [38]. Компанії, які більше інвестують у нематеріальні активи, як правило, менше покладаються на зовнішнє фінансування для фінансування своїх потреб.

Враховуючи зростаюче значення нематеріальних інвестицій як джерела економічного зростання в розвинутих економіках, краще розуміння того, як компанії інвестують для відновлення продуктивних інвестицій у Західній Європі, має вирішальне значення для ефективного формування політики. Компанії в Західній Європі значною мірою покладаються на внутрішні кошти для фінансування своєї інвестиційної діяльності (62%), тоді як на зовнішнє фінансування припадає лише 36% інвестиційного фінансування. Проте існують певні відмінності між секторами: виробничі компанії (42%) частіше покладаються на зовнішнє фінансування, можливо, через те, що вони мають більш безпечний доступ до зовнішнього фінансування. Частка зовнішнього фінансування також змінюється залежно від розвитку фінансового сектора в кожній країні: понад 40% інвестицій, здійснених компаніями у Франції, Бельгії та Італії, покладаються на зовнішнє фінансування, тоді як частка зовнішнього фінансування інвестиційної діяльності нижча ніж, наприклад, у Греції та на Кіпрі, де 20%.

Порівнюючи компанії з високою інтенсивністю нематеріальних інвестицій і компанії з меншою інтенсивністю нематеріальних інвестицій, ми можемо побачити відмінності в тому, як компанії фінансують свої інвестиції. Компанії, які витрачають більшість своїх ресурсів на нематеріальні активи, як правило, більшою мірою покладаються на внутрішнє фінансування (71%), ніж компанії з нижчою інтенсивністю нематеріальних інвестицій, у яких частка внутрішнього фінансування становить лише 57%. Це також може свідчити про те, що компанії з високою інтенсивністю нематеріальних інвестицій мають більші проблеми з наданням необхідної застави для доступу до зовнішніх джерел фінансування [40].

Існують також суттєві відмінності в задоволенні зовнішнім фінансуванням між компаніями з високою інтенсивністю нематеріальних інвестицій і компаніями з низькою інтенсивністю нематеріальних інвестицій. Компанії, які більше інвестують у нематеріальні активи, частіше повідомлять про незадоволення умовами зовнішнього фінансування. Це стосується різних

аспектів боргового фінансування, зокрема отриманих сум і витрат, а також потреби в заставі. Це не стосується компаній з високою нематеріальною інтенсивністю. Вони не тільки повідомляють, що менш задоволені умовами зовнішнього фінансування, до якого вони мають доступ, але й більш імовірно, що вони будуть фінансово обмежені. Компанії з обмеженими фінансовими ресурсами можна розділити на чотири категорії: компанії, які не мали доступу до фінансування; компанії, які отримали менше, ніж просили; ті, які не користувалися зовнішнім фінансуванням, оскільки вважали, що кредити були надто дорогими, і компанії, які не користувалися зовнішнім фінансуванням, оскільки вважали, що їх повернуть [37, с. 153].

Нам потрібно враховувати відмінності між компаніями, які інвестують мало, і тими, які інвестують значні кошти в нематеріальні активи, під час розробки та розробки нових програм, включаючи інноваційні фінансові інструменти, для підтримки нематеріальних інвестицій. Зрозуміло, що деякі нові політичні заходи можуть бути розроблені для збільшення та диверсифікації зовнішніх джерел фінансування для компаній, які інвестують у нематеріальні активи. Це свідчить про інвестиції та продуктивність як на рівні фірми, так і на макроекономічному рівні, надаючи урядам можливість розробити політику, щоб зробити інвестиції в нематеріальні активи більш привабливими для бізнесу. У той же час підкреслюється різноманітність нематеріальних активів та їх взаємодоповнюваність, щоб державна політика сприяла не тільки інвестиціям компаній у дослідження та розробки або виробництво, але й охоплювала інші нематеріальні інвестиції компаній у всіх секторах економіки.

Таким чином, можна зробити висновок, що нематеріальні інвестиції є досить вагомим внеском у сучасний інноваційний розвиток Західної Європи, оскільки вони стимулюють розвиток самих підприємств, тим самим посилюючи їх конкурентоспроможність.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

3.1. Тригери трансформації бізнес-середовища країн Західної Європи в сучасних умовах

Глобальне бізнес-середовище є складною та багатовимірною системою, яка динамічно змінюється та потребує постійного дослідження та адаптації. Ми будемо розуміти глобальне середовище як сукупність економічних умов для розвитку бізнес-систем. Розвиток глобального бізнес-середовища забезпечується рядом окремих суб'єктів господарювання, їхніми взаємовідносинами та факторами середовища, які впливають на підприємницьке та ділове життя.

Кожна бізнес-система має внутрішнє середовище, ресурси, людські ресурси, технології та управління. При цьому внутрішнє середовище бізнес-системи змінюється під впливом зовнішнього середовища. Глобальне бізнес-середовище доцільно виділяти за такими ознаками: бізнес-середовище є частиною соціального середовища; ефективність економічних процесів у країні забезпечується якісними характеристиками бізнес-середовища; бізнес-середовище формується в межах певної території (регіону, країни), що має відповідні культурні, інституційні та правові характеристики; Глобальне бізнес-середовище формується зовнішніми факторами політичного, економічного та соціального впливу, сукупність яких формує умови для функціонування бізнес-системи [6].

Сучасний бізнес розвивається за певних умов економічного середовища, яке може бути локальним, національним, регіональним і глобальним. Глобальне середовище впливає і залежить від розвитку суб'єкта

міжнародного бізнесу. Особливості розвитку глобального середовища визначають ефективність діяльності цих підрозділів. Тенденції розвитку глобального середовища дають змогу визначити майбутні напрямки та пріоритети розвитку бізнес-систем.

Головні тригери для бізнес-середовища країн Західної Європи в сучасних умовах були пандемія Ковід -19, а потім повномасштабне вторгнення в Україну та особисті проблеми в середині країни.

Війна торкнулася не лише України. Шок від неї, як кола по воді, поширився на весь світ. Світова економіка ще не встигла оговтатися від руйнівного впливу Covid-19, як російська агресія знову втягує світову економіку у вир економічної кризи. Після прискорення у постковідному 2021 році світове економічне зростання почало стрімко сповільнюватися. За оцінками МВФ, світове економічне зростання сповільнилось до 3,2% з 6% у 2021 році. Це найнижче значення за останні двадцять років, за винятком кризи 2008 року та «ковідного» 2020 року [6].

Водночас у світову економіку повернулася висока інфляція, яка стала найбільшим викликом для центральних банків світу. Гібридна енергетична війна Росії проти Європи призвела до зростання цін на енергоносії, а знищення українського аграрного сектору, харчової промисловості та блокада українського експорту стали одним із головних факторів зростання світових цін на продовольство. За прогнозами МВФ, глобальна інфляція сягнула 8,8% у 2022 році порівняно з 4,7% у 2021 році. А низка бідних країн, які прямо чи опосередковано залежали від імпорту зерна та цін на продовольство, взагалі опинилися на межі зuboжіння. Тобто війна Росії в Україні загальмувала розвиток світової економіки та майже вдвічі збільшила зростання цін на світовому ринку.

МВФ опубліковувало прогноз щодо розвитку світової економіки, а також економічного становища окремих регіонів світу та перспектив економічного розвитку.

Звісно, найбільше втрачають європейські країни, особливо ряд країн Європи, які несуть найбільший тягар руйнівних наслідків війни та найбільше допомагають Україні як у військових поставках, так і в прийомі та опіці мільйонів біженців. За оцінками МВФ, зростання ВВП в Європейському Союзі сповільнилось з 5,3% у 2021 році до 3,1% у 2022 році, тоді як країни Європи, що розвиваються, відновляться після високих темпів зростання в 6,5% у 2021 році сповільниться до 0,9% [7].

Як приклад розглянемо проблему в бізнес-середовищі однієї з найуспішніших країн Західної Європи Німеччини.

Німеччина є економічним двигуном ЄС. Ця країна асоціюється з масовим виробництвом автомобілів, важкої техніки, хімічної продукції та стабільною фінансовою системою. Однак її майбутнє як провідної європейської галузі зараз під питанням. Західні ЗМІ почали писати про те, що Німеччина доживає останні дні як індустріальна наддержава.

Букет протиріч не малий: надмірні амбіції влади «озеленити» енергетику, газова війна з РФ, інфляція та старіння населення. Все це призводить до закриття компаній, відтоку інвестицій за кордон і втрати конкуренції для китайських компаній, які витісняють німецьку продукцію з європейських ринків.

Усі розвинені економіки зараз у біді, але проблеми Німеччини загрожують перерости у довготривалу кризу.

Роками основним рушієм економічного зростання Німеччини був дешевий російський газ. Берлін побудував нові газопроводи з Москвою і підписав великі двосторонні контракти на постачання блакитного палива. Газ йшов на німецькі ТЕС і перетворювався на дешеву електроенергію. Він був спожитий промисловістю і таким чином отримав конкурентну перевагу.

У 2022 році ця модель зазнала краху. Після саботажу Nord Stream російський трубопровідний газ майже перестав надходити в країну. Федеральний уряд почав будівництво терміналів для зрідженого природного газу, але залежність від Росії була настільки великою, що повністю замінити

її не вдалося. Енергетичний ринок пережив найгірший шок у своїй історії, змусивши Берлін витратити сотні мільярдів євро на субсидування споживчих цін [7].

Ситуацію погіршує те, що все це відбувається в період високих процентних ставок ЄЦБ. Ціни на енергоносії зросли, але гроші стали менш доступними для бізнесу, оскільки ставки за позиками зросли, а попит на товари впав.

Енергетична проблема Німеччини проявилася не стільки в дефіциті газу, скільки в небажанні канцлера Олафа Шольца відмовитися від радикальної «зеленої» політики. В умовах дефіциту електроенергії він вирішив закрити останні атомні електростанції, на які припадало 10% виробництва електроенергії. Це викликало обурення промисловців.

Шольц вважає, що Німеччина може компенсувати зупинку ядерних реакторів і втрати російського газу встановленням сонячних панелей і вітрових турбін. Країна розширює його з шаленою швидкістю, але відновлювані джерела енергії залежать від погоди, а корпорації вимагають стабільності та низьких цін на електроенергію.

Це стало додатковим тягарем для великих компаній. Дефіцит робочої сили вже змушує компанії інвестувати в модернізацію своїх потужностей для відповідності екологічним стандартам і автоматизацію виробництва.

Остання проблема актуальна для всіх німецьких компаній. Середній вік населення Німеччини становить 45 років. Все частіше працівники йдуть на пенсію, а на зміну їм ніхто не приходить. Зараз у країні 700 тисяч вакансій, а до 2035 року Німеччині бракуватиме до 7 мільйонів працівників.

Нездатність компаній найняти працівників може уповільнити економічне зростання. Щоб пом'якшити проблему, уряд намагається прийняти відкриту міграційну політику з усіма пов'язаними з цим політичними ризиками.

Однак і це не вирішить проблему. Згідно з розрахунками Німецького інституту економічних наук, кількість кваліфікованих робітників скоротиться

з 43,5 млн до 37,2 млн до 2040 року за умови низької міграції. При високій міграції (300 тис. на рік) вона впаде до 39,1 млн. Тому країна так сильно тримається на українських біженцях [7].

Німеччина не існує у вакуумі. На кожну проблемну фабрику є китайський конкурент, який виготовляє аналогічну продукцію за значно нижчими витратами. У Китаї є все, чого немає в Німеччині: дешева електроенергія, низькі екологічні норми, дешева робоча сила та набагато більші державні субсидії.

Китайські товари вже поступово витісняють німецькі. Частка Німеччини в постачанні складних промислових товарів на ринок ЄС знизилася з 2005 року з 19% до 15%, тоді як частка Китаю зросла з 5,4% до 13%. Водночас Берлін не захищає свої компанії додатковими імпортними тарифами, побоюючись торговельних воєн.

Ці протиріччя мають бути вирішені шляхом додаткових бюджетних інвестицій у німецькі компанії. Уряд хотів витратити 60 мільярдів євро на стимулювання економіки, спрямоване на боротьбу з наслідками пандемії, але суд визнав цей план неконституційним, оскільки він порушував правила обмеження держборгу.

У результаті багато проектів з підтримки економіки можуть припинитися без фінансування в 2024 році або уряду доведеться скоротити інші важливі витрати.

Економічні проблеми Німеччини чітко видно в макропоказниках. РМІ показує, що ділова активність у виробничому секторі знижується з липня 2022 року, а промислове виробництво різко впало в другій половині 2023 року [40].

ВВП Німеччини впав на 0,3% у 2023 році. Прогноз на 2024 рік переглянуто зі зростання в 1,3% до незначних 0,2%. Це найгірший прогноз серед країн G7. Федеральний міністр економіки Роберт Хабек назвав ситуацію «надзвичайно поганою».

Великі компанії активно скорочують свою присутність у Німеччині. Одні переносять заводи, інші скорочують інвестиції чи штат.

У листопаді 2023 року французький виробник шин Michelin закрав три свої заводи в Німеччині, що вплинуло на понад 1500 працівників. Компанія планує перенести свої потужності до Польщі, де, на її думку, є більше перспектив для розвитку.

Volkswagen, Bosch, Continental, Miele та GEA оголосили про скорочення компаній у Німеччині. Криза особливо сильно вдарила по енергоємній хімічній промисловості. Найбільший у світі представник цієї галузі група BASF скоротила витрати на мільярд євро на своєму німецькому заводі в Людвігсгафені.

Таким чином, ми розглянули проблему в бізнес-середовищі однієї з найуспішніших країн Західної Європи Німеччини, тому що її можна назвати економічним дивом, а також країна пережила війну та розподіл після другої світової війни, те що ми проаналізували наразі призводить до падіння виробництва, а й впливає на обсяг інвестицій та подальшу конкурентоспроможність німецької промисловості та на бізнес – середовище загалом.

3.2. Напрями адаптації бізнес-середовища України до сучасних європейських практик

Специфіка економічного середовища України у 2022-2023 роках – це поєднання глобальних викликів, спричинених коронавірусною кризою, повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України та переоцінкою демократичних і гуманітарних цінностей. Незважаючи на це, українська економіка поступово відновлюється завдяки здатності адаптуватися до умов війни, стабільності енергетичної системи, підтримці

міжнародних донорів, а також започаткуванню та реалізації міжнародних програм і проектів з відновлення економіки та підвищення рівня безпеки ситуації. Український малий і середній бізнес також оптимістично дивиться на перемогу України і натомість вказує на погіршення бізнес-середовища.

Темпи відновлення економіки будуть помірними, зокрема, за прогнозом НБУ, у 2023 році реальний ВВП зросте на 0,3%. За даними Міжнародного валютного фонду, реальний ВВП може зрости на 1%, а Світового банку – на 3,3%, якщо зменшити руйнування критичної інфраструктури.

Крім того, згідно з оновленим прогнозом НБУ, на кінець 2023 року міжнародні резерви становитимуть близько \$27 млрд. США продовжать рости [3]. Цьому сприяє поступове зростання внутрішнього попиту, завдяки, в тому числі, поверненню українців з-за кордону, відновленню бізнесу на неокупованих територіях і повному відновленню чорноморських портів [13].

Незважаючи на складні загальні умови, очікування бізнесу щодо макроекономічної ситуації в Україні покращуються. Війна значно послабила адміністративний і фіскальний контроль над компаніями, що залишилися. І завдяки цьому уповільненню деякі компанії змогли продовжити свою діяльність. Так, за результатами опитування керівників підприємств, проведеного Національним банком у 1 кварталі 2023 року, виявлено підвищення індексу ділових очікувань компаній (ІВІ) до 91,2% та негативне послаблення Очікування стає майже в усіх галузях економіки (крім будівництва та торгівлі) спостерігаються за динамікою обсягів виробництва товарів і послуг (в основному – підприємства обробної та добувної промисловості). На думку 88,4% респондентів, військові дії залишаються найважливішим проінфляційним фактором. Що стосується змін у фінансово-економічній ситуації, то компанії добувної галузі очікують посилення; Господарства прогнозують свій фінансово-економічний стан на поточному рівні. Послаблюються негативні очікування щодо інвестиційних витрат, впливу «фактора валютного курсу» та «витрат виробництва». Проте, за

словами опитаних, компанії в усіх секторах продовжують очікувати зменшення кількості працівників [13].

Згідно з дослідженням, проведеним у січні-лютому 2023 року спільно Центром розвитку інновацій, Офісом розвитку підприємництва та експорту, нацпроектom Дія.Бізнес та стратегічною агенцією Advanter Group, UBI Business Activity Index (Ukrainian Business Index) становив 30,76 (зі 100 можливих) [9] та в березні-квітні 2023 р. – 34,03 [10]. Незважаючи на зростання, це значення свідчить про негативні очікування бізнесу щодо подальшого розвитку подій. За словами генерального директора Advanter Group Андрія Длігача, «зростання індексу свідчить більше про втому компаній через невизначеність і прагнення до активізації, ніж про покращення економічної ситуації: кількість замовлень від клієнтів залишається незмінною, але обсяг виробництва ”Запаси зростають”. Що стосується оцінки перспектив, то в цьому дослідженні 45,5% респондентів прогнозують збільшення обсягів бізнесу в 2023 році порівняно з минулим роком, у тому числі 8% компаній прогнозують значне зростання обсягів бізнесу. Проте близько 24% компаній очікують прибутку до 2022 року, а 28,8% навіть очікують загального падіння бізнесу [18].

Зменшення валової доданої вартості сільського господарства у 2022 році зумовлено зайняттям територій, скороченням посівних площ та скороченням виробництва найбільш продуктивних видів продукції. Раціональними рішеннями, які дозволили вдосконалити цей вид діяльності, стали переведення ряду сільгоспвиробників із вирощування зернових на олійні та запровадження «зернового коридору». Крім того, аграрний бізнес активно використовував інструменти державної підтримки. Зокрема, за даними Мінагрополітики та продовольства, у 2022 році 43,65 тис. аграріїв скористалися кредитними коштами на суму 95,47 млрд грн (у тому числі за програмою державних гарантій у розмірі 80% – 24,72 млрд грн). Кошти підтримки аграрного господарства спрямовувалися на відновлення частково або повністю зруйнованих внаслідок бойових дій виробничих потужностей та

фінансування проектів з енергозабезпечення (придбання обладнання для безперебійної роботи електричної мережі). Проте прогнози на 2023 рік не дуже оптимістичні. За даними Національного наукового центру «Інститут економіки сільського господарства», обсяг виробництва сільськогосподарської продукції можна скоротити ще на 2,1%, забезпечивши тим самим лише внутрішні потреби держави в продовольстві. Передумовами цього є недохідність сільськогосподарських підприємств у 2022 році та суттєве зростання цін на ресурси, що обмежує їх можливості закупівлі якісного насіння та повноцінного забезпечення технологічного процесу. Зокрема, це стосується недостатньої кількості мінеральних добрив і пестицидів [18].

Найбільше падіння обсягів діяльності зафіксовано у будівельному секторі. Серед основних причин — різке зниження попиту на житло, дефіцит будівельних матеріалів через руйнування деяких промислових підприємств і скорочення інвестицій. За експертними оцінками, станом на початок 2023 року лише третина новобудов, які розпочали зводити до 2022 року, перебувають у фазі активного будівництва. Нині попит на новобудови залишається низьким, незважаючи на запуск програми іпотечного кредитування «eOsel» та виділення бюджетних коштів на реконструкцію інфраструктури. Пожвавлення прогнозується набранням чинності та вступом в дію Закону 2923-ІХ «Про відшкодування за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок воєнних дій, терористичних актів, диверсій збройних формувань...».

Валова додана вартість торгівлі знизилася через зниження споживчого попиту. На діяльність оптової торгівлі та транспортування вплинули логістичні труднощі, скорочення експортних поставок, навмисне уповільнення Росією перевірок суден у рамках зернової ініціативи, дефіцит палива навесні 2022 року та перебої з електроенергією. Показники фінансового сектору трохи впали. Це було зроблено за рахунок забезпечення

безперебійної роботи банківської системи навіть під час відключень електроенергії [19].

ІТ-галузь, на відміну від інших, лише сповільнила темпи зростання – приріст експорту послуг у 2022 році становить 5,8%, незважаючи на середнє значення близько 26% за останні роки. Економія обсягів відбулася завдяки поширенню дистанційної роботи в цьому секторі та своєчасному переміщенню ІТ-компаній у безпечніші регіони. За прогнозами галузевих експертів, у 2023 році сфера інформаційних технологій продовжить зростати помірними темпами (до 6%) завдяки продовженню військових дій, загостренню світової економічної кризи та розвитку штучного інтелекту.

Що стосується зовнішньої оцінки бізнес-середовища, то згідно з рейтингом економічної свободи American Heritage Foundation (Economic Freedom Index) Україна наразі посідає 130 місце у світі та має лише 54 бали зі 100, що відносить її до категорії переважно економічних, невірільні країни [15]. На думку експертів Фонду, у 2022 році в Україні погіршиться ситуація з корупцією та хабарництвом, а також лояльністю системи правосуддя до тиску політиків. Однією з позитивних змін є зняття мораторію на продаж землі. Представники Transparency International не погоджуються, тим більше в рейтингу за показником “Індекс сприйняття корупції” за 2022 рік Україна піднялася на 6 пунктів і посіла 116 місце зі 180 країн.

Для адаптації бізнес-середовища України до сучасних європейських практик необхідно, таблиця 3.1. [9, с. 154]:

Таблиця 3.1 – Адаптації бізнес-середовища України до сучасних європейських практик

№	Умова	Характеристика
1	Оскільки знання та інтелект є ключовими ресурсами в ЕТС, а носієм знань є люди, на перше місце можна поставити завдання формування високоосвіченої та	Тенденцію до зменшення витрат на освіту слід змінити, а освіті слід надати реальний і невербальний пріоритет. Це, насамперед, стосується підвищення зарплати та престижу професії вчителів і учителів, сприяння

	висококваліфікованої нації в Україні	процесу повернення вітчизняних учителів з еміграції шляхом створення кращих можливостей роботи та кар'єрного зростання, а також зменшення масштабів «внутрішньої» та зовнішньої еміграції.
2	Проблема формування інноваційної культури вітчизняних компаній та організацій залишається актуальним завданням, яке потребує зміни мислення влади, роботодавців та громадян	взаємна довіра сприяє створенню конструктивної атмосфери на робочому місці та поза ним. Необхідно боротися з типовими ознаками «hoto sovieticus», зокрема очікуванням наказів щодо прояву ініціативи та ризику прийняття рішень, недостатньою відкритістю до змін середовища та здатності до адаптації, швидкого сприйняття інновацій тощо.
3	Всупереч поширеній думці, фінансові витрати достатньо класифікувати саме на третє місце, а не раніше за зазначеними напрямками.	Крім того, постулати збільшення витрат на освіту чи дослідження та розробки настільки ж легко сформулювати, наскільки важко реалізувати на практиці – як через напружений бюджет, так і за рахунок ресурсів компанії.

Джерело: [29, с. 40]

Позитивним є те, що за останні роки Україна стала відомою в усьому світі, увійшовши до двадцятки найвпливовіших країн світу згідно з Global Soft Power Index 2023. На думку експертів CMS, відновлення та реконструкція післявоєнної економіки переосмислить регіональну та глобальну роль України через її нові амбіції та сильні сторони. Кожен аспект українського суспільства – економіка, фінанси, освіта, охорона здоров'я, законодавство, уряд – реформується, і в міру того, як Україна впроваджує подальші реформи, необхідні для її статусу в ЄС, можливості для бізнесу тільки зростатимуть. З населенням близько сорока мільйонів людей Україна є однією з найбільших нерозвинених країн Європи, що розвиваються, з доступом до ринків Центральної Азії, Близького Сходу та за їх межами.

Україна налічує понад 300 000 IT-фахівців і знаходиться в авангарді розробок у цій сфері. IT-аутсорсинг є третім за величиною експортом України. Європейське та міжнародне співтовариство пообіцяло Україні понад 1 трильйон доларів інвестицій та допомоги, а уряд впроваджує дружні до інвесторів реформи.

Загальне відновлення економіки України залишається приглушеним через значні втрати, руйнування та триваючі військові дії. Позитивні очікування щодо відновлення економіки пов'язані з подальшим прийняттям та імплементацією рішень ЄС щодо: використання переваг об'єднання енергосистем континентальної Європи ENTSO-E та України (так звана «безвізова енергетична свобода»); Звільнення українських бізнес-продуктів від тарифів і квот («Економічний безвіз»); Лібералізація автомобільного транспорту («безвізовий транспорт»); Посилення інтеграції українських митних органів з європейськими («митно-візова свобода»). Такі рішення мають суттєво сприяти розширенню міжнародної торгівлі, подальшій інтеграції України в європейські виробничі та транспортно-логістичні мережі.

3.3. Розвиток бізнес-середовища країн Західної Європи і України на повоєнному етапі економічного відновлення

Післявоєнне відновлення України буде унікальним. Країна стикається з руйнівними наслідками російської агресії, які додають до існуючих проблем колишньої соціалістичної економіки, що розвивається. Щоб подолати ці труднощі, знадобиться багато часу, грошей і зусиль.

За перший рік після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року українська економіка втратила 30-35% ВВП. Це найбільше падіння економічної активності, яке країна зазнала з часів незалежності, і знадобляться роки, щоб від нього відновитися.

Навіть після війни Україна, швидше за все, відчуватиме серйозну нестачу робочої сили на ринку праці, спричинену масовим потоком біженців. Пам'ять про війну також матиме тривалий вплив на інвестиційну привабливість країни.

Ці проблеми вимагатимуть креативності від лідерів країни. Хороша новина полягає в тому, що Україна здатна відновитися [12, с. 36].

Завдяки правильному плануванню Україна може змінити фокус, перетворивши недоліки на можливості. Українські політики повинні наголошувати на зростанні продуктивності праці – і використовувати наслідки війни як шанс модернізувати економіку та державний апарат, включаючи впровадження низьковуглецевого виробництва, підвищення енергоємності економіки та використання досягнень інформаційних технологій та фінтех для покращення державних послуг. Іншими словами, мета полягає в тому, щоб за короткий проміжок часу досягти всіх структурних змін, через які інші європейські країни проходили роками.

Перші місяці війни стали справжнім стресовим випробуванням для державного апарату та суспільства загалом. Але саме в цей момент виявилася одна з найбільших сильних сторін України. Незважаючи на паніку та ризик краху держави, український уряд зміг зробити протилежні, але важливі кроки для стабілізації економіки.

У перші тижні конфлікту уряд суттєво знизив податки, зменшивши ставку податку на прибуток з 18% до 2%, скасувавши ПДВ і митні збори на імпорт, а також мита на паливо.

Ця політика сприяла падінню надходжень до бюджету (у березні 2022 року владі вдалося зібрати лише 36,7% місячного запланованого податку) та зростанню дефіциту. Але саме такі кроки допомогли забезпечити продовольчу безпеку, уповільнити інфляцію та забезпечити українським компаніям фінансову подушку на місяці найактивнішої боротьби, після чого більшість тимчасових заходів було скасовано [12, с. 49].

Якщо в березні 2022 року в Україні простоювало або було на межі зупинки 79% підприємств, то до кінця року цей показник скоротився лише до 32%. Зважаючи на масштаби руйнувань, завданих війною, це визначне досягнення.

Так само Україна змогла уникнути бюрократичного провалу. Більшість державних послуг залишилися доступними для населення, насамперед завдяки високому рівню цифровізації, яка виявилася ефективною після пандемії Covid-19. Наразі на порталі Дія, через який надається більшість державних послуг, є понад 100 різних документів, процедур та дозволів, доступ до яких можна отримати дистанційно.

Кількість користувачів порталу зросла з 14 мільйонів до вторгнення до 18,6 мільйонів сьогодні. Той факт, що більше половини дорослого населення вже користується цифровими інструментами, дозволить державі в майбутньому ефективніше реалізовувати соціальні програми, надавати кращі послуги, запобігати корупції та, водночас, зменшувати кількість чиновників.

Відразу після початку військових дій уряд використав систему підтвердження особи Центрального банку України, яка спирається на реєстри клієнтів усіх українських банків (як державних, так і приватних), щоб надати практично всім громадянам України єдиний цифровий документ, що посвідчує особу. Це була важлива ініціатива, оскільки багато біженців і внутрішньо переміщених осіб (ВПО) не змогли отримати свої звичайні документи, коли вони переїжджали.

Крім того, всі послуги з реєстрації ВПО, надання матеріальної допомоги та пошуку роботи були негайно оцифровані. Це дозволило уникнути черг у державних установах і тривалих процедур оформлення, які спостерігалися на перших етапах збройного конфлікту 2014-15 років. Наприклад, через Дію статус ВПО отримали 1,4 мільйона людей. Це майже половина тих, хто змушений залишити свої домівки [14, с. 67].

Ці приклади демонструють гнучкість державного апарату України та його здатність швидко реагувати на кризові ситуації, часто використовуючи

нестандартні та нетрадиційні інструменти. Жодна зі стратегічних галузей України, таких як банківська система, логістика, телекомунікації чи державні послуги, не була припинена. Без такого адаптованого стану це могло б бути не так.

Цей досвід, імовірно, посилить існуючі сильні сторони та переваги України, такі як її географічне розташування. Розташована на перехресті транспортних шляхів з Європи в Азію та зі Скандинавських країн у Середземноморський регіон, Україна має стратегічне значення для міжнародної торгівлі.

Тут є 18 морських портів, одна з найдовших доріг у Європі та 15-та за довжиною залізнична система, яка все ще працює безперебійно, незважаючи на постійні спроби російської армії знищити її.

Війна може надати Україні можливість зміцнити свій статус через торговельні партнерства, зокрема з Європейським Союзом (ЄС) загалом та країнами Західної Європи окремо. Отриманий Україною 23 червня 2022 року статус кандидата на членство в ЄС відкриває нові форми співпраці [20].

Зокрема, Україна має доступ до переваг Інструменту попереднього вступу (ІРА) – спеціального фонду ЄС, спрямованого на розвиток транспортної інфраструктури, захист навколишнього середовища, посилення регіональної співпраці, покращення якості людського капіталу та активізацію механізмів економічного розвитку в країни-кандидати.

Враховуючи важливість цих галузей у майбутній відбудові, партнерство з ЄС стане додатковим джерелом фінансування для відбудови країни.

План дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки «Стійкість, відновлення та реконструкція» (далі – «План дій») було підготовлено у тісній співпраці з українською владою у відповідь на бажання та рішучість влади та народу України для участі у відбудові країни. Запропоновані заходи, засновані на стандартах Ради Європи, спрямовані на підтримку процесу реконструкції та економічного відновлення в Україні з метою зміцнення стабільності українських державних інституцій, зміцнення демократичного

врядування та верховенства права та захисту основні права громадян. Документ ґрунтується на досягненнях України щодо дотримання стандартів Ради Європи щодо дотримання прав людини, верховенства права та демократії, особливо в рамках попереднього Плану дій на 2018-2022 роки та його Пріоритетні поправки, і спрямований на подальшу підтримку зусиль країни щодо виконання своїх зобов'язань Яван як країни-члена Ради Європи. Пріоритети Плану дій визначаються з урахуванням рішень, резолюцій, рекомендацій, висновків звіту та експертних висновків Комітету міністрів Ради Європи (СМЕ), Парламентської асамблеї Ради Європи (РАСЕ), Конгрес місцевих і регіональних органів влади Ради Європи («Конгрес»), Комісар Ради Європи з прав людини («Комісар»), Європейська комісія «За демократію через право» («Венеціанська комісія») та інші консультативні та контролюючі органи Організації.

План дій також передбачає підтримку програми реформ у рамках європейської перспективи України з метою поєднання європейської перспективи та процесу відновлення України, відповідно до рішення Європейської Ради від 23 червня 2022 року про надання Україні статусу кандидата в ЄС, а також зобов'язання, взяті на Міжнародній конференції з питань відновлення України в м. Лугано (Швейцарія) 4-5 липня 2022 р. План дій Ради Європи для України на 2023-2026 рр.» Стійкість, відновлення та реконструкція» передбачає задоволення негайних та середньострокових потреб країни у сферах, у яких Рада Європи має досвід. Незважаючи на те, що деякі заходи, запропоновані в документі, є продовженням поточної співпраці в рамках Пріоритетних змін, за погодженням з українською державною владою були додані нові сфери з довгостроковою перспективою для реалізації, щойно вона стане можливо з огляду на ситуацію в країні.

Запропоновані дії також були спрямовані на реалізацію кроків, окреслених у висновку Європейської Комісії щодо статусу України для членства в ЄС, який рекомендує, серед іншого, наступне: ухвалення та імплементація законодавства щодо процедури відбору та призначення суддів

Конституційного Суду України та функціонування Суду відповідно до рекомендацій Європейської комісії за демократію через право (Венеціанської комісії); подальше посилення боротьби з корупцією та відмиванням грошей; здійснення процедур перевірки доброчесності кандидатів у члени Вищої ради юстиції та відбору кандидатів до складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; ухвалення закону про ЗМІ відповідно до Директиви ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги та забезпечення зміцнення незалежного медіарегулятора; завершення реформування законодавчої бази щодо національних меншин та створення дієвих механізмів реалізації. План дій розроблено на основі структурованого діалогу з українською владою та іншими зацікавленими суб'єктами.

Він спрямований на зміцнення стабільності, відновлення та реконструкції України у сфері прав людини, верховенства права та демократії відповідно до керівних принципів процесу відновлення України («Принципи Лугано»). У відповідних випадках його дія поширюється і на парламентський вимір та передбачає підвищення ефективності діяльності парламенту та посилення відповідальності депутатів Верховної Ради. Ця підтримка надаватиметься паралельно із значною діяльністю Банку розвитку Ради Європи (СЄВ). ЦОВВ може зробити відповідний внесок шляхом часткового фінансування інвестиційних проєктів з високою соціальною доданою вартістю, що сприятиме інклюзивності та покращенню умов життя найбільш вразливих верств населення. Банк уже надав підтримку у вигляді грантів і позик сусіднім з Україною країнам. Координація з можливими заходами ЦОВВ буде забезпечена та відображена в наступних оновленнях документа, коли Україна стане членом і таким чином відповідатиме критеріям для вжиття заходів на своїй території.

Дії Ради Європи будуть ретельно узгоджуватися з діями інших учасників та зацікавлених сторін. Зокрема, взаємодоповнюваність дій забезпечуватиметься шляхом координації з Європейським Союзом та міжнародними організаціями, зокрема з органами ООН та Організацією з

безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), а також з донорськими організаціями, які надають підтримку на двосторонньому рівні. основа. З метою посилення впливу діяльності Ради Європи на зустрічі високого рівня та щоденної координації діяльності на оперативному рівні буде доповнено участь у тематичних координаційних групах за участю представників уряду та донорів.

План дій передбачає чотирирічну програму співпраці та забезпечує гнучкість, необхідну для реагування на мінливі потреби в поточному нестабільному контексті та середовищі високого ризику. Це динамічний документ, який оновлюватиметься відповідно до ситуації в країні, щоб адаптувати пріоритети до нових потреб. Стратегії зниження ризиків і загроз, а також механізми управління будуть оцінені та обговорені з державними органами України. Загальний бюджет чотирирічної програми співпраці становить приблизно 50 мільйонів євро. Успішність виконання завдань цього документа оцінюватиметься спільно Радою Європи та державними органами України. З цією метою буде створено Керівний комітет, який складатиметься з представників Міністерства закордонних справ та інших національних зацікавлених сторін, залучених до реалізації Плану дій, а також представників Ради Європи. Керівний комітет проводитиме засідання, коли це буде можливо з огляду на ситуацію, відповідно до угоди між Радою Європи та державними органами України. Також Рада Європи періодично надаватиме оновлену інформацію про хід і результати виконання документа. У рамках логічної матриці Плану дій розроблено стратегічні та операційні ключові показники ефективності (КПІ), які дають змогу оцінити прогрес у досягненні пріоритетів і цілей та дотриманні термінів, визначених цим документом.

ВИСНОВКИ

Отже, з вищевикладеного можна зробити наступні висновки:

1. Ефективність економіки полягає в тому, щоб створити умови, в яких сотні тисяч підприємців і менеджерів перебувають у постійному творчому пошуку нового. Ефективність форми організації економіки та значущість її порівняльних переваг і недоліків, у свою чергу, значною мірою залежать від особливостей бізнес-середовища. Виникнення нових тенденцій у формуванні постіндустріального суспільства, глобальної конкуренції, інтеграційних процесів економічних, політичних, науково-технічних, соціальних, ресурсних, екологічних та інших аспектів господарювання, а також поглиблення внутрішньо-організаційних зв'язків сприяють формуванню постіндустріального суспільства. Підприємства та їхні зв'язки із зовнішнім середовищем є об'єктивною основою для класифікації розвитку бізнес-середовища з метою повного врахування об'єктивної різноманітності його характеристик у системі управління соціально-економічним розвитком кожного підприємства та в розробка обґрунтованої державної політики щодо формування бізнес-середовища.

2. Конкурентоспроможність економіки є результатом: конкурентних переваг товарів; конкурентоспроможність потоків товарів і послуг, які виробляє економіка; Конкурентоспроможність вітчизняних компаній і корпорацій, конкурентоспроможність галузей і перспективи секторів економіки; якість механізмів ринкової оцінки та регулювання ефективності господарської діяльності; конкурентоспроможність держави. Така взаємозалежність не заперечує певної комунікативної автономності автопоезис держави та автопоезис національної економіки, а лише підкреслює, що це два взаємозалежні канали цивілізаційного прогресу країни, головним завданням якого є зусилля економіки, держави і суспільства, побудувати композицію технологічних систем, що відповідає викликам цивілізації.

3. Коли ми розглядаємо питання побудови інноваційної та конкурентоспроможної економіки в країнах Західної Європи, ми повинні враховувати той факт, що рівень розвитку та інноваційний потенціал економік кожної країни дуже різний, а витрати на дослідження та розвиток, виділений цими країнами. Дані, опубліковані Всесвітнім економічним форумом, показують, що Швеція, Данія та Фінляндія є найбільш просунутими у впровадженні Лісабонської стратегії та створенні таким чином сучасної та інноваційної економіки. Доповідь Всесвітнього економічного форуму назвала Норвегію, Швецію та Фінляндію країнами з найбільш конкурентоспроможною економікою у всій Західній Європі. Три згадані країни все ще лідирують у Європі в розбудові нової економіки, заснованої на знаннях. Це не випадково. У цих країнах протягом багатьох років реалізується політика, спрямована на підготовку та розвиток сучасного персоналу та розширення масштабів досліджень і розробок. Інноваційно-дружня політика влади Швеції, Данії та Фінляндії призвела до значного підвищення конкурентоспроможності економік цих країн за відносно короткий проміжок часу.

4. Порівнюючи подібні принципи державного регуляторного управління в Україні, можна сказати, що між ними існує принципова відмінність. Доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність і прозорість є загальними вимогами, які мають супроводжувати процес прийняття рішень органами державної влади за умови, що влада служить інтересам суспільства та підзвітна йому. Проте, на відміну від країн ЄС, такі принципи не містять конкретної мети, завдань, сфер діяльності та критеріїв відповідальності регуляторів. Це призводить до концентрації ресурсів на процесі прийняття рішень, а не на практичних кроках, які сприяють зростанню ділової активності між суб'єктами господарювання шляхом досягнення конкретних цілей. На нашу думку, такий підхід є хибним і потребує вдосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду.

5. Деякі пропозиції Комісії спрямовані на покращення доступу МСП до ринків за межами Європи та розширення програми Erasmus для молодих підприємців, яка дозволяє підприємцям-початківцям навчатися у досвідчених бізнесменів з усього світу. Уряди також закликали узгодити Стратегію МСП з Промисловою стратегією, Європейською стратегією даних і Європейською зеленою угодою, щоб активно залучати та підтримувати всі МСП у переході до більш зеленої та цифрової Європи. Загалом можна сказати, що малий бізнес є важливим для конкурентоспроможності та процвітання Західної Європи, промислових екосистем, економічного та технологічного суверенітету та стійкості до зовнішніх шоків.

6. Таким чином, можна зробити висновок, що нематеріальні інвестиції є досить вагомим внеском у сучасний інноваційний розвиток Західної Європи, оскільки вони стимулюють розвиток самих підприємств, тим самим посилюючи їх конкурентоспроможність.

7. Головні тригери для бізнес-середовища країн Західної Європи в сучасних умовах були пандемія Ковід -19, а потім повномасштабне вторгнення в Україну та особисті проблеми в середині країни. Війна торкнулася не лише України. Шок від неї, як кола по воді, поширився на весь світ. Світова економіка ще не встигла оговтатися від руйнівного впливу Covid-19, як російська агресія знову втягує світову економіку у вир економічної кризи. Після прискорення у постковідному 2021 році світове економічне зростання почало стрімко сповільнюватися. За оцінками МВФ, світове економічне зростання сповільниться до 3,2% з 6% у 2021 році. Це найнижче значення за останні двадцять років, за винятком кризи 2008 року та «ковідного» 2020 року.

8. Загальне відновлення економіки України залишається приглушеним через значні втрати, руйнування та триваючі військові дії. Позитивні очікування щодо відновлення економіки пов'язані з подальшим прийняттям та імплементацією рішень ЄС щодо: використання переваг об'єднання енергосистем континентальної Європи ENTSO-E та України (так звана

«безвізова енергетична свобода»); Звільнення українських бізнес-продуктів від тарифів і квот («Економічний безвіз»); Лібералізація автомобільного транспорту («безвізовий транспорт»); Посилення інтеграції українських митних органів з європейськими («митно-візова свобода»). Такі рішення мають суттєво сприяти розширенню міжнародної торгівлі, подальшій інтеграції України в європейські виробничі та транспортно-логістичні мережі.

9. Війна може надати Україні можливість зміцнити свій статус через торговельні партнерства, зокрема з Європейським Союзом (ЄС) загалом та країнами Західної Європи окремо. Отриманий Україною 23 червня 2022 року статус кандидата на членство в ЄС відкриває нові форми співпраці. Зокрема, Україна має доступ до переваг Інструменту попереднього вступу (ІРА) – спеціального фонду ЄС, спрямованого на розвиток транспортної інфраструктури, захист навколишнього середовища, посилення регіональної співпраці, покращення якості людського капіталу та активізацію механізмів економічного розвитку в країні-кандидати. Враховуючи важливість цих галузей у майбутній відбудові, партнерство з ЄС стане додатковим джерелом фінансування для відбудови країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук Г.О. Інноваційна політика ЄС: стратегічні напрямки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Інформація, аналіз, прогноз-стратегічні важелі ефективного державного управління». Київ, 2008. С. 7–16.
2. Андрушків Б.М., Малюта Л.Я. Економічна та майнова безпека бізнесу: навч. посіб. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 180 с.
3. Буряк Г. Інститути розвитку відносин власності у класифікації бізнес-середовища. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2012. Випуск 105. Ч. II. С. 26–28.
4. Бочарова Н. Розвиток інноваційної і науково-технічної політики Європейського Союзу в умовах реалізації нового циклу Лісабонської стратегії економічного зростання і зайнятості. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2009. №1. С. 46–60.
5. Біла І.С., Насікан Н.І. Бізнес-середовище в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 17. С. 127–131.
6. Вплив війни в Україні на торгівлю та розвиток. URL: <https://unctad.org/fr/news/limpact-de-la-guerre-enukraine-sur-le-commerce-et-le-developpement>
7. Війна в Україні вже вплинула на 25% світової торгівлі зерновими. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/04/23/686154/>
8. Головащенко В.П., Сидорова А.В. Сучасне бізнессередовище України. Вісник СНТ. 2018. Т. 1. № 10. С.145–148.
9. Гвініашвілі Т.З. Оптимізація системи менеджменту суб'єктів підприємництва в забезпеченні економічної безпеки. Сучасні трансформації організаційно-економічного механізму менеджменту та логістики суб'єктів підприємництва в системі економічної безпеки України: колективна монографія. Дніпропетровськ: Біла К.О., 2017. С. 154-166.

10. Гвініашвілі Т.З., Халецька В.В. Розробка системи забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах мінливого середовища. Причорноморські економічні студії. 2021. Вип. 64. С. 52-57.
11. Голіков А. П. Довгаль . Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: монографія / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. С. 48-50
12. Дугінець, Г., Ніжейко, К. Міжнародна тех-нічна допомога в повоєнній відбудові України. Scientia·Fructuosa, 143(3), 2022. С. 36–49.
13. Кредити на розвиток бізнесу в банках України в 2023 році. URL: <https://bankchart.com.ua>
14. Квак С. А. Порівняльний аналіз фінансування інноваційної діяльності в Україні та країнах ЄС. Теорія і практика управління в умовах суспільних викликів: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конференції МАУП. Львів, 2019. С. 67–70.
15. Ливдар М.В., Ярошевич Н.Б., Антощук І.А. Україна і міжнародний валютний фонд: особливості співпраці. Підприємництво та інновації. Випуск 13, 2020. С. 99 - 104
16. Мазаракі, А., Мельник, Т. Світове госпо-дарство: виклики російсько-української війни. Scientia·Fructuosa, 143(3), 2022. С. 4–35.
17. Мельник М. І. Теоретико-методологічні підходи дослідження бізнес-середовища. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Структурна трансформація територіальних суспільних систем. Зб. наук. пр. Вип. 5 (67) / Редкол.: відп. ред. д.е.н., проф. Є. І. Бойко. Львів: НАН України. Ін-т регіональних досліджень, 2007. С. 423-436.
18. Макроекономічний прогноз: якою буде економіка України у 2023 році. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance>
19. Прес-реліз Міжнародного валютного фонду від 09.03.2022. URL: <file:///Users/macbook/Downloads/pr2269-ukr-ukraine.pdf> .
20. Прямі іноземні інвестиції в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua>

21. Поліпшення бізнес-клімату. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne>
22. Писаренко Т.В. Кваша Т.К. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні: аналітична довідка. Київ: УкрІНТЕІ, 2019. 80 с.
23. Пічкурова З. В. Ризики та загрози війни в Україні для світової економіки. Трансформація національної, закордонної моделей економічного розвитку та законодавства в умовах воєнного часу: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (27-29 червня 2022 року, м. Луцьк). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. С. 311-314.
24. Сіденко, С. В. Пріоритети й чинники інноваційної політики: досвід окремих країн Східної Азії і стратегічні імперативи для післявоєнної відбудови України. Економіка України, (11), 2022. С. 47–75.
25. Страшний С. Бізнес-середовище як об'єкт державного регулювання. Актуальні проблеми державного управління. 2010. Вип. 2. С. 61–64.
26. Сайт проекту «Ведення бізнесу». URL: <http://russian.doingbusiness.org/>.
27. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>.
28. Швець Г. О. Сучасне бізнес-середовище малого та середнього підприємництва в Україні. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки : зб. наукових праць / ДВНЗ «ПДТУ». Маріуполь, 2017. Вип. 34. С. 31–39.
29. Що відбуватиметься в економіці України у 2023-2025 роках: оновлений макроекономічний прогноз НБУ. Ліга Закон, 2023. Новини. URL: <https://biz.ligazakon.net>
30. Фінансово-економічні наслідки війни. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan
31. Як війна змінила економічну географію країни. URL: <https://www.epravda.com.ua/>

32. Azarhoushang, B., Bramucci, A., Herr, H., Ruoff, B. Value chains, underdevelopment and unions strategy, in: International Journal of Labour Research 7(1/2), 2021. 153 p.

33. Aboushala, M., & Haj Ismail, S. Post-war rural resilience as a development strategy in theory and practice. TRC Journal of Humanitarian Action, 1(1), 2022. 19-29.

34. Al-Saadi, Nawar Russian-Ukrainian War's Effects on the World Economy. Journal of Exploratory Studies in Law and Management 2023. 10.1. 8-21.

35. Bas Hofstra, Vivek V. Kulkarni, Sebastian Munoz-Najar Galvez, Bryan He, Dan Jurafsky, and Daniel A. McFarland. The Diversity–Innovation Paradox in Science/ PNAS. April 28, 2020 P.117

36. Doing Business-2020. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf>

37. Gibbons M. Nowe imperatywy polityki naukowej w Europie Srodkowej i Wschodniej. Nauka technologia gospodarka / Za red. A. Kuklinskiego. Warszawa: KBN, 2022. P. 153-154

38. Europe 2023 Flagship Initiative Innovation Union URL: <https://ec.europa.eu>

39. European Committee of the Regions.Growth & Jobs – Europe 2023. URL: <http://cor.europa.eu>

40. Science, Research and Innovation Performance of the EU Strengthening the foundations for Europe's future. URL: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files>

ДОДАТКИ

Додаток А

Огляд зарубіжної літератури

1. Azarhoushang, B., Bramucci, A., Herr, H., Ruoff, B. Value chains, underdevelopment and unions strategy, in: International Journal of Labour Research 7(1/2), 2021. 153 p.

This article provides an in-depth analysis of the interplay between global value chains, underdevelopment, and union strategies. It offers a comprehensive examination of how integration into global value chains (GVCs) affects economic development and labor conditions, particularly in developing countries. The authors argue that while GVCs can offer opportunities for economic growth and industrial upgrading, they often perpetuate underdevelopment and inequality.

2. Aboushala, M., & Haj Ismail, S. Post-war rural resilience as a development strategy in theory and practice. TRC Journal of Humanitarian Action, 1(1), 2022. 19-29.

This article explores the concept of post-war rural resilience as a development strategy, analyzing both theoretical frameworks and practical applications. The authors focus on how rural communities recover and rebuild after conflicts, highlighting strategies that enhance resilience and promote sustainable development.

3. Al-Saadi, Nawar Russian-Ukrainian War's Effects on the World Economy. Journal of Exploratory Studies in Law and Management 2023. 10.1. 8-21.

This article examines the wide-ranging effects of the Russian-Ukrainian war on the global economy. The author, Nawar Al-Saadi, provides a detailed analysis of the economic disruptions caused by the conflict, focusing on several key areas of impact.

4. Bas Hofstra, Vivek V. Kulkarni, Sebastian Munoz-Najar Galvez, Bryan He, Dan Jurafsky, and Daniel A. McFarland. The Diversity–Innovation Paradox in Science/ PNAS. April 28, 2020 P.117

This article investigates the "diversity–innovation paradox" in the scientific community, exploring how diversity in research teams impacts innovation and scientific progress. The authors provide a thorough analysis of the paradox wherein diverse teams often generate more innovative ideas, yet face systemic barriers that hinder their success and recognition.

5. Doing Business-2020. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf>

The "Doing Business" report is an annual publication by the World Bank Group that provides an assessment of the business regulatory environment in various economies worldwide. It offers insights into the ease of doing business, regulatory reforms, and key indicators that affect entrepreneurship and economic activity.

6. Gibbons M. Nowe imperatywy polityki naukowej w Europie Srodkowej i Wschodniej. Nauka technologia gospodarka / Za red. A. Kuklinskiego. Warszawa: KBN, 2022. P. 153-154

This source is a chapter authored by M. Gibbons in a book titled "Nauka, technologia, gospodarka" (Science, Technology, Economy), edited by A. Kukliński. The chapter discusses the new imperatives of science policy in Central and Eastern Europe, focusing on the challenges and opportunities in the region's scientific landscape.

7. Europe 2023 Flagship Initiative Innovation Union URL: <https://ec.europa.eu>

This source refers to the flagship initiative "Innovation Union" under the broader framework of Europe 2023. It outlines the European Union's strategic vision and objectives for fostering innovation and promoting competitiveness in the European economy.

8. European Committee of the Regions.Growth & Jobs – Europe 2023.

URL: <http://cor.europa.eu>.

This source refers to the Growth & Jobs initiative by the European Committee of the Regions (CoR), focusing on the strategic priorities and objectives for fostering economic growth and job creation in Europe by the year 2023.

9. Science, Research and Innovation Performance of the EU Strengthening the foundations for Europe's future.

URL:<https://ec.europa.eu/info/sites/default/files>.

This source refers to a report on the science, research, and innovation performance of the European Union (EU), focusing on efforts to strengthen the foundations for Europe's future prosperity and competitiveness. The report likely provides an assessment of the EU's performance in these areas and outlines strategic priorities for enhancing research and innovation capacity.

10. The War in Europe: Economic Costs of the Ukrainian Conflict

URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3392199

This source appears to be a research paper or working paper hosted on the Social Science Research Network (SSRN) platform. It likely analyzes the economic costs and implications of the Ukrainian conflict, providing insights into the broader economic impact of the war in Europe.

Анотація дипломної бакалаврської роботи

Fomenko B.Y. “Modern business environment in Western Europe”

The thesis is devoted to the analysis of the formation of the business environment in the context of globalization and its impact on the competitiveness of countries. The study contains theoretical foundations, a comparative analysis of the business environment of Western European countries, and recommendations for stimulating investment and innovation. Special attention is paid to the analysis of regulatory policy, tax burden and investment climate in Western Europe. The author discusses regulatory components, the role of small and medium-sized businesses, and mechanisms of economic development. The author emphasizes the importance of the regulatory component, the role of the state in creating favorable conditions for business and the importance of small and medium-sized businesses in the economic development of countries.

The author proposes specific mechanisms for stimulating investment and innovation that can be borrowed from the experience of Western European countries. The author also considers the possibilities of adapting foreign experience to Ukrainian realities in order to increase the country's competitiveness in the context of globalization.

In conclusion, the author summarizes the results of the study, emphasizing the importance of an integrated approach to the formation of the business environment and the need to take into account international experience for the development of Ukraine's economy.

Keywords: business environment, globalization, competitiveness, investments, innovations, regulatory components, small and medium-sized businesses.

Year: 2024.

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною інтернет-системою Unicheck

Ім'я користувача:
Міжнародного менеджменту Олійник Вікторія

ID перевірки:
1016265302

Дата перевірки:
20.05.2024 15:23:44 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
21.05.2024 08:32:01 EEST

ID користувача:
100005721

Назва документа: Фоменко Б.Є.Сучасне бізнес-середовище країн Західної Європи

Кількість сторінок: 60 Кількість слів: 13638 Кількість символів: 107607 Розмір файлу: 165.95 KB ID файлу: 1016055164

23.7% Схожість

Найбільша схожість: 4.88% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1014821750)

18.5% Джерела з Інтернету

319

Сторінка 62

14.4% Джерела з Бібліотеки

384

Сторінка 66

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел